ԺԱ. ՏԱՐԻ 2991 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 17 ԱՐԱՋ 4386 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1894 29 ՐԻՋԷՊ 1311 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՈՒՅԹԻՒՆ ՊԻՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՎԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ Դալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه آره‌ولك غزه‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՎԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանկ	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի Ծախքը միօրեակ Դրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 24/5 ՓԵՏՐ. 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԴԱՍԱՏՈՒ ՅԻՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆ Ի ՎԵՐ

Յիսո՛ւն տարի, ամբողջ կեանք մը, ազգային վարժարաններու մէջ անցուած, Հայու զաւակներուն բան սովրեցնելու։ Վարժապետական կեանքին սիրահատնում նեղութիւններուն վրայ բոլոր դրուածներէն ու զրուցուածներէն ետքը, տեսնել եօթանասունոց ծերուկ մը որ երիտասարդներուն համար իսկ օրինակելի պարտաճանաչութեամբ կը շարունակէ յաճախել ազգային վարժարաններ և բան սովրեցնել մեր ազգս, այն տեսակ երեւոյթներէն չէ զոր ամէն օր կը տեսնենք մեր շուրջ։ Այսչափ հաւատարմութիւն, յարատեւութիւն ու կանոնաւորութիւն, միացեալ պարկեշտ կեանքի մը հետ, միթէ արժանի չե՞ն ի վեր հանուելու, պահ մը վար առնելով այս լուրջ մտքերէ նսեմաստուեր գործունէութեան վրայ տարածուած քօղը։

* * *

Անցեալ օր Քաղաքական ժողովոյ որոշմանց շարքին մէջ ծանուցուեցաւ թէ Ուսումնական Խորհուրդը, նկատելով որ Կարապետ էֆ. Եաղմաճեան յիսուն տարիէ ի վեր գեղագրութեան դասատուութիւն կ'ընէ խղճի մտօք, արժան դատած է որ կրթական ծառայութեան մը այս յորելեանին առթիւ վարձատրութիւն մ'ըլլայ վաղեմի դասատուին, և Քաղաքական ժողովն իրաւացի գտնելով Ուսումնական Խորհրդոյ առաջարկն և իր կողմէ «կարեւորը տնօրինելով», յանձնարարած է Ցտեսական Խորհրդին ըստ այնմ գործադրութեան համար։

Գլխաւոր նկատելի բանը դասատուին անձը չէ այնքան որքան խնդրոյն սկզբունքը։ Մեզ համար յառաջդիմութեան ու զարգացման գլխաւոր յոյսն ու միջոցը մեր դպրոցներն են։ Այս դպրոցներ ուսուցիչներու և վարժապետներու կը կարօտին։ Ազգն իւիճակի չէ իւր կրթական պաշտօնեայներուն ըստ ամենայնի գոհացուցիչ վիճակ մ'ապահովելու։ Այս է պատճառն որ շատ մը կարող անձեր չեն ուզեր մտնել կրթական ասպարէզին մէջ։ Վարժապետներուն վիճակը քիչ շատ բարւոքել կամ գէթ տանելի ընել միտող ամէն գործնական անօրէնութիւն գոհութեամբ պէտք է ընդունիլ։ Երբ կը տեսնենք դասատու մը որ կեանքն անցուցեր է օգտակար բան մը սովրեցնելու Ազգին զաւակներուն, գնահատման նիւթական հաւատիքն որ կը տրուի այսպիսի աշխատաւորի՝ ո՛չ միայն մարդասիրութեան գործ մ'է, գրեթէ բարեգործութիւն մ'է, այլ նաեւ քաջալերութիւն մ'է բովանդակ ուսուցչական մարմնոյն, հրապարակային յայտարարութիւն մ'է թէ ազգային բարքերն այս մասին բարեփոխում կրած են, և հիմակ ամէն ժամանակէ աւելի ուշադրութիւն կ'ընծայուի վարժապետական ծառայութեանց, աւելի կարեւորութիւն կը տրուի կրթական դաշտին ծիր և արդիւնաւոր մշակներուն։ Այս կարգի մտածումներով, գովելի պէտք է գտնենք Ուսումնական Խորհրդոյ նախաձեռնութիւնը։

* * *

Բայց եթէ սկզբունքի խնդիրը — կամ խնդրոյն սկզբունքը — թողուի, անձը նկատենք, ո՛չ նուազ իրաւացի պէտք է գտնենք այսպիսի յոբելեանի առթիւ վարձատրութիւն մ'ընելու խորհուրդը։

Կարապետ էֆ. Եաղմաճեան ազնիւ գիր գրել կը սովրեցնէ։ Ամէն դասատու իւր ճիւղին մէջ վարպետ չէ։ Եաղմաճեան իւր ճիւղին մէջ վարպետ մ'է։ (*) Կ. Պոլսոյ մէջ քիչ կը գտնուի հայերէն կամ ֆրանսերէն իրեն չափ ազնիւ գիր գրող։ Եւ ինչ գիր։ ձշմարիտ գանձ մը գիրերու գեղարուեստին մէջ։ Հիմա պիտի ըսէք թէ այս ալ բան մ'է, գիրի դասատու։ Բայց եթէ ձեր զաւակը մարդու քով դնէք, ամենէն առաջ կը հարցուի թէ գիրը մաքո՞ւր է մի։ Գործունեայ հասարակութեան մը մէջ, ընթեռնլի մաքուր գիրը նամակներ կարգացողին կա՛մ տումարներ աչքէ անցուցողին համար ժամանակի մեծ խնայութիւն է, և գիտենք թէ ժամանակը գրամ է. մայրի պակաս յոգնութիւն մ'է, երբ ամէն բան այնքան յոգնեցուցիչ է արդէն։ Հարցուցէք խ. բաղիներուն թէ ինչ կը քաշեն մաքուր գրով չգրուած թղթակցութիւններու և յօդուածներու իմաստն ըմբռնելու։ Հարցուցէք դրաշարներուն թէ ինչ կը քաշեն ձեր ամենասոնարհ ծառային պէս մաքուր գրէ զուրկ խմբագիրներու ձեռագիրներուն և սրբագրութիւններուն մէջէն ելնելու։ Մաքուր գիրը, գեղեցիկ զարդ մ'ըլլալէ զատ, գործնական պէտք մ'է, և եթէ կայ դասատու մը զոր չէ կարող գեղչել ամենէն աւելի խնայասէր թղաղանն անգամ, այն ալ գեղագրութեան դասատուն է։ Ասով հանդերձ, ամենէն քիչ թոշակն, ամենէն ուշ տրուած թոշակը, գիրի դասատուին մասնականն է։ Այս տեսակ ամսականով մը ապրած է Եաղմաճեան էֆ. և ապրեցուցած է իւր զաւակներ, իրրեւ օրինակելի հայր ընտանեայ, և հազարաւոր աշակերտներուն հետ որոց գիր սովրեցուցած է՝ վարուած է միշտ հօր պէս, և ամենէն սիրուած։ Այս ամենայն արգելք չէ եղած սակայն որ միշտ աղքատիկ կեանք մը վարած է, և ձմրան մէջտեղ խոսգիւղէն Սկիւտարի բարձունքը մագլցելով հանդերձ երիտասարդական աշխուժիւ, եօթանասունը կը մտնէ առանց վիճակ մը ապահովելու։ Եթէ ձեռքերը դողալ սկսէին և ա՛լ գեղեցիկ գիր չկարենար գրել, եթէ ծերութեան բերմամբ ամիս մը բացակայէր, իւր տան մատակարարութիւն բոլորովին կը խանգարուէր։

* * *

Յոբելեաններ տօնելու մասին մեր կաւկասցի ազգակիցք մեզմէ յառաջ անցած են։ Ուսումնական Խորհրդոյ առաջարկին առարկայն մեծ բանասէր, գրագէտ, անուանի գիտնական մը եկեղեցական մը չէ, որպ գրուածք կամ արարք բովանդակ ժողովրդի մը ուշադրութեան առարկայ եղած ըլլան։ Բայց իւր համեստ շրջանակին մէջ օգտակար աշխատաւոր մ'է, զոր համեստ չափով մը այլ իրապէս վարձատրելն արդարութեան և յառաջդիմութեան գործ մը պէտք է համարինք։ Մեր կարծիքը, անհատական եւ բարեսիրութիւնք ինչպիսի միջոցներով ալ արտայայտուին, պէտք է որ Ազգային Վարչութիւնը միջոց մը գտնէ կրթական գործին յատկացեալ վարկէն դրամական նուէր մ'ընելու և հանդիսաեան չափաւոր թոշակ մը յատկացնելու։ Անընդհատ 50 տարի կրթական ասպարէզի մէջ ոչխատողներ իրաւունք պէտք է ունենան հանգստեան թոշակի մը, իրենց ծերութիւնն անկարութեան և թշուառութեան տառապանքներուն դէմ քիչ շատ ապահովելու։ Յիսուն տարի դասատուութիւն ընելէ ետքը մարդ այնքան ծերացած կ'ըլլայ որ հանրային շնորհակալութեան այս գործնական հաւաստիքն ընդ երկար վայելելու յոյս չի կրնար ունենալ։ Բայց գէթ այս չափը պէտք է՝ աշխատողներուն մխիթարութիւն մ'ըլլալու համար վհատութեան վայրկեաններուն մէջ, և ասով իսկ անուղղակի նպաստելու հմար մեր դպրոցներուն բարւոքման։ Ի աշխատութեան լաւութիւնն և արդիւնաւորութիւնն ո՛չ միայն մէջտեղէն կամ ի գործ դրուած դրութենէն, այլ և աշխատողներուն եռանդէն կախում ունի։

Բ. Բ.

(*).—Երեք վարպետ ունինք Գեղագրութեան, Եաղմաճեան, Տէօքմէճեան և Թահմաճեան։—Այս վերջինն, որ առաջնոյն աշակերտն է, գեղագրութեան վիրաբերալ ընտիր հեղինակութեամբ մը, ճշմարիտ արուեստագէտի համբաւ շահած է իրաւամբ։

Կարապետ էֆ. Եաղմաճեան, որոյ վրայ խօսած ենք մեր այս աւուր խմբագրականին մէջ, ամբողջ 50 տարի պաշտօն վարած է Խասգիւղի Ս. Ներսէսեան վարժարանին մէջ, ուրիշ վարժարաններու մէջ եւս դասախօսելով.— 25 տարի ի Պալատ, 15 տարի Գալֆայեան Որբանոցին մէջ, 10 տարի Գարակէօմրիւք, 10 տարի Մեղրութեան վարժարանին մէջ, նաեւ Դալաթիա, Ենի Գափու, և Շահնազարեան ազգմանոցի վարժարանին մէջ ալ երեք տարի։

Եաղմաճեան շատ լաւ կը յիշէ հետեւեալ անձանց պաշտօնավարութիւնն, որք ճիշդ 50 տարի առաջ կը կառավարէին Խասգիւղի եկեղեցին և դպրոցն, իրրեւ հոգաբարձու.

Նիկողոս աղա Հովսեան
Սահակ աղա Փէշտիմալճեան
Մկրտիչ աղա Մոմճեան
Նիկողոս աղա Զորայեան
Դէորգ աղա Փանոսեան
Գաւիթ աղա Հիւսնեարպէյէնտեան
Խաչատուր եւ Գրիգոր աղայք Տէր Գրիգորեան։

Ասոնց օրով, Ս. Ներսէսեան վարժարանին ամսական ծախքն 120 ոսկի էր։ (Հիմա չիտկէ չիտակ 30 ոսկի անգամ չէ։)

Եաղմաճեան էֆ. չորս աղջիկ զաւակ ունեցած է, որոց մին մեռած է, և մին ամուսնացած է։

ՏԱ. ԳՆԱ. Պ ԴՐԱՆՍԱՍԱՆՆ ԴԻՐԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Տեղւէ Թիւնէ-ֆին Փարիզեան քրոնիկագիրը, Ֆրանսայի կարգ մը դրավաճառներու հետ տեսակցութիւններ ունենալով, թղթակցութիւն մը ղրկած է այս նիւթին վրայ, Դիւրէ Տ-ֆիլոզը կամ լաւ եւս՝ Վէպին մռնդոմիտնը (Le krach du Roman) ի Փարիզ։

Այս դրավաճառը կը հաստատեն թէ «Հաղիւ վեց վիպասանք կան այսօր որք իրենց գործերուն համար 100 անգլ. ոսկոյ կամ 10,000 ֆր.ի չափ դումար մը կարող են ստանալ։ Գլխաւոր դրավաճառներէն միոյն հաշուեւումարներէն կ'երեւի թէ վէպերու, քերթուածներու, ուղեւորութիւններու, առանձին տեսութեան և զինուորական նիւթերու վերաբերեալ գրանց համար բացուած հաշիւներուն երկու-երրորդը ինսա պատճառած է։ Նոյն գրավաճառանոցէն յայտնի վիպասան մը հինգ տարիէ հետէ իրեւ հեղինակի իրաւունքստացած է 16,000 ֆր., կամ տարեկան 1,20 ոսկան ոսկիէ քիչ աւելի։ Հրատարակիչ-գրավաճառն ինք նոյն հինգ տարուց մէջ 5,000 ֆր. միայն շահած է նոյն գործէ։ Ուրիշ գրավաճառ մը կ'ըսէ թէ ինք առաջներն 3½ ժամ կը յատկացէր առաւօտուն իւր թղթակցութիւնն և ընդհանուր գործին։ Հիմա բոլոր այն գործը կէս ժամու մէջ կը լմնցնէ և ապա պարապ կը նստի։ դի առաջուան պէս գիրք չի գնուիր։

«Գիրքի այս տագնապին պատճառն եռապատիկ է կ'ըսեն գրավաճառք։ Նախ և առաջ, շատեր հիմա չեն քաշուիր գիրքերը փոխառութեամբ կարդալէ, հարուստ տիկնոջ մը պէս զոր գրավաճառը կը յիշէ, և որ միջոց կը գտնէր ամեն նոր գիրք կարդալու, առանց ֆրանք մը ծախսելու։ Երկրորդ, երիտասարդ Ֆրանսայիք և Ֆրանսուհիք առաջուան չափ վէպ չեն կարդար այսօր։ Ֆիզիքական մարզանքի անգլիական սովորոյթներու հետեւիլ սկսած են, և բացօթեայ ժամանակ անցունել և առողջարար զբօսանքներ կատարել նախանձաբար կը սիրեն։ Եւ երրորդ, գլուղներն իրենք են իրենց մեծագոյն թշնամին։ Ամեն օր գրել կուզէ։ Գրագիտուհիներն աւելնալու վրայ են, և ինչպէս տարիներով առաջ Էմիլ զը ժիրառէն ըսած էր, «այրերուն դէմ կանանց մրցումն անպատճառ կը կորսէ չահերը»։ Վերջապէս, արտադրութեանց չատութիւնն և հրատարակիչներուն տնտեսական պահանջումներն այնպէս ըրած են որ հիմա գիրքերը չափէն աւելի աճապարանօք կը հրատարակուին, և հետեւապէս լի են սխալներով, անճշդութիւններով ու վրիպակներով։»

ՀՆԱԳԴԵՑ ԳՐԱՍԵՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԳԵՂԵՑԻԿ

Անգլիոյ Արքայական Աշխարհագրական Ընկերութեան ղեկչին հրատարակուխեան մէջ նկարագրուած է աւերակ մը, որ կ'ենթադրուի թէ արեւելեան աշխարհին մէջ հնագոյն եկեղեցւոյ աւերակն եղած ըլլայ, որ ցարդ պահած է իւր նախնի ձեւ ու ճարտարապետական յատկանիշներ։

Տարտանան լերանց մէջ Մոթէ 12 մղոն հեռի է։ Հիմա Դօճա Գալէսի կոչուած վանքն է այն, հաւանօրէն հին Ժամանակներն Աբատնա անուն վանքն, որուն համար Բրոքսիոս կ'ըսէ թէ Յուստինոս Ա. Նորոգեց վերահաստատեց զայն։ Հոն կայ գեղեցիկ մը որ Տերունական 461 թուականը կը կրէ, և եկեղեցւոյն ճարտարապետական գիծերն Ե. և Նոյն իսկ Դ. դարու յատկանիշերը կը կրեն։ Յուստինոսի Նորոգութիւնէն հետք գրեթէ չկայ։ Քրիստոնէական խորհրդանշաններու զարմանալի բացակայութիւնն և թէ եկեղեցւոյն և թէ չրջակայից զարդարման ոճը թելադրելի կուտան թէ Դօճա Գալէսի շինուած եր երբ կռապաշտական կամ դիցապաշտական ուսմունքներ դեռ ուս զօրաւոր էին։ Եկեղեցւոյն գլխաւոր յատկանիշերն են իւր մայր-տաճարի յատակ ձեւը, Բիւզանդական կիսդրոնական աշտարակը, գեղեցիկ միակուռ քարէ սիւները, Կորնթեան սիւնագլուխներն, և քառակուսի գլխով երեք արեւմտեան դուռներուն զարդարանքն։ Հոլոն հիւսսային կողմն ամենարարձր գագաթան ստորոտը կը գտնուի, և իւր արեւմտեան կողմ կան ընդարձակ աւերակներն վանքին և մեծ դրան որ դէպ ի հարաւ կը բացուի, և այս աւերակներ կը շրջապատեն եկեղեցւոյ առջեւ գտնուած բակը։ Գըլխաւոր դուռն արեւմուտքէն է, և այս դուռ տեսակին մէջ նշանաւոր է, ճոխապէս բանուած և զարդարուած փորագրեալ թեւաւոր էակներով։ Եկեղեցւոյն լաւ պահուած և եզական վիճակն, վանքին աւերակներուն ընդարձակութիւնն և անոնց հեռաւոր և գեղեցիկ դիրքն այնպէս են որ ի Փոքր Ասիա գրիսանտիական յիշատակարաններուն մէջ ամենէն աւելի այցելութեան արժանին այս Դօճա Գալէսին է, ի՛նչպէս Պ. Տ. Հոկարթ, որ գացեր պտրտեր և տեղեկագրեր է ամէն բան։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՄԱՐՈՔ.— Մարեշալ Բաճերոսի կարաւանը գանդաղօրէն կը դիմէ դէպ ի Մարաքէշ, ուր կը գտնուի Մարոքի վեհապետ Մուլա Հասան։ Ճամբայներն անանցանելի են գրեթէ, ջրհեղեղան անձրեւի մը պատճառաւ որ օրեկոյ չարունակած է։ Ի Մելիլա, բանակեալ Սպանիացոց, անձրեւք այնքան թրջած են հողերն որ ցեղը զինուորաց մինչեւ գրունքն եղած է, և վրանի տակ ընակիլն անկարելի դարձած։ Շատեր հիւանդացած են, և առնուազն 400 կը հարիւրն այն զինուորք որք հիւանդացներ փոխադրուած են։ Կը վախցուի որ ժանտատենդի հանճարակ մը չծագի Սպանիացւոց մէջ։

—Որոշեցուեր Սպանիացիք երենց միացեալ դրած են մէկ միլիոն ոսկւոյ տուգանքին փոխարէն Մարոքի մաքսատուներէն մին կամ մի քանին իրենց ձեռքն անցուցնել և եկամուտները գանձել իրենց աւնելիքին փոխարէն, Մարոքի վեհապետը կը խորհի եղեր՝ Սպանիացւոց միջամտութեան տեղի չթողլու համար՝ նոյն մաքսատանց հաշիւներն երաշխաւորութիւն ցուցնելով Անգլիայէն և Ֆրանսայէն միանգամայն փոխ առնուլ 20—25 միլիոն ֆր.ի դումար մը, առաջարկելով որ մին անգլիացի և միւսը ֆրանսայի երկու պատուիրակներ հսկեն յիշեալ մաքսային հատութիւնց գանձման։

ՖՐԱՆՍԱ Ց'ԱՖՐԻԿԷ.— Քրեւոյ Զոյրեանէ (Խաչի լրագիր) և Նոյնիսկ Զոյրեանէ (Ազգային լրագիր) գերմանական երկու թերթերը այս կարծիքը կը յայտնեն թէ Թոմպուքթու Ֆրանսացւոց կողմէ գրաւումն յոյժ կարեւոր դէպք մ'է, և միակ խնդիրն այժմ սա է թէ Ֆրանսական զօրավարութիւն որ մնած է Թոմպուքթու (Սուան) պիտի կենայ կամ պիտի յօժարի հոն կենալ։ Եթէ Ֆրանսացիք պահեն զԹոմպուքթու, այս դէպք 1890ին Ապրիկէի բաժանումէն ի վեր տեղի ունեցած կարեւորագոյն իրողութիւնը պէտք է համարուի։ Թոմպուքթու մինչեւ ցարդ անմերձենալի կը կարծուէր Եւրոպացւոց։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Բլիմութէ կը հեռագրուի թէ այն քաղաքին մօտ գտնուած են Ֆրանսայի հարիւր զինուորաց դիակներ որք՝ իրենց հանգստեանրուն մնացորդներէն դատելով՝ կենթադրուի թէ դարուս սկիզբը տեղի ունեցած պատերազմներուն մէջ Անգլիոյ ձեռք գերի ինկած Ֆրանսայի զինուորներէն են։ Ասոնք թաղուած են քաղաքին գերեզմանատներէն միոյն մէջ, և անգլ. կառավարութիւնը ծանուցած է թէ յիշատակարան մը դնել պիտի տայ, որոյ վրայ պիտի արձանագրուին այս դիակներու գտնուելուն թուականն և այլ պարագայներ։

ՄԱՆՉԷՍԹԷՐԻ ԵՒ ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ.— Ափրիկէի արեւմտեան եզերաց նաւահանգիստները բանելու համար Անգլիացիք չոգենաւային նոր գիծ մը կը հաստատեն։ Անունն է «Ընդհանուր Շոգենաւային Ընկերութիւն»։ Երեք չաբաթն անգամ մը Մանչէսդրէ Ափրիկէի արեւմտեան եզերքը չոգենաւ պիտի բանի. Մանչէսդրի նաւաբաց ջրանցքն ճամբով։ Առաջին չոգենաւը ներկայ չաբթուս մէջ իսկ ճամբայ պիտի ելնէ Մանչէսդրի մօտ Սալֆորտի քարափէն։ Եթէ այս չոգենաւք պէտք եղածին չափ բեռ չգտնեն ի Մանչէսդրի՝ պակասը Լիվերպուլի առջեւ պիտի լեցնեն, քանի որ Մանչէսդրի ջրանցքն երեսուն պէս չոգենաւն ինքզինք Լիվերպուլի առջեւ կը գտնէ, և հոն կը մտնէ Ատլանտեան Ովկիանոսին մէջ։ Առաջին մեկնող չոգենաւն է Սիկնէդ, 2,100 տակառաչափ։ Ընկերութիւնը 21 չոգենաւ ունի։ Ափրիկէի եզերաց վրայ բանող անգլ. միւս չոգենաւային ընկերութեանց դէմ պիտի մրցի։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (145)

ԺԻԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻՁԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՐՄԻՐ ԱՏԵԱՆԸ

Ակադեմական մարմնոյն անդամները ժամադիր եղած էին՝ մարդասպանին դատին ներկայ գտնուելու համար։

Սա քանի մը տողերը կը կարդանք այն ատենուան լրագրի մը մէջ.

«Երբ մարդասպանն երեւցաւ, սոսկումի մրմունջ մը անցաւ սրահին մէջէն։ Մարդակերպ այդ ճիւաղը մին է ամենէն զարշելի եղեռնագործներէն զորս տրուած ըլլայ մեզ տեսնել ամբաստանեալներու նստարանին վրայ։

«Հսկահասակ, զարհուրելի կերպով նիհար այդ մարդը գիշատիչ թռչունի մը կիսադէմն ունի։ Սեւ, նեղս քաշուած աչքերը կարծես փայլակներ կ'արձակեն, և իր երկար ձեռքերն, որք նստարանին վրայ կը կծկուին, գազանի մը ճիրաններուն կը նմանին։»

Ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ կարդ մը պարագաներու մէջ նիհարութիւնն ազէկ բան չէ։

Արդէն պէտք է գիտնալ թէ Էկզիւբէրին կերպարանքը բնաւ համակրանք չէր ներշնչեր։ Այս մարդը, որ միշտ հեռու ապրած էր ընկերութենէ, մանաւոր ցեղի մը կը պատկանէր կարծես։ Կերպով մը առաջին անգամն էր որ հրապարակով կ'երեւար, և ի՞նչ պարագաներու մէջ, մե՛ծդ Աստուած։

Եթէ գոնե զղջո՞ւմ ցուցուներ։

Ինա՛ւ։ Այդ բիրտ բնաւորութիւնը ճըշմարտութիւնը միայն կը հասկնար, կը ճանչնար...

Եւ երբ ակադեմականը, իր ողոքելի ձայնով, և դատարանին ներողամտութիւնը խնդրելով հանդերձ յանցաւորին համար, արցունքոտ աչքերով պատմեց թէ ինչպէս գիտութեան ստինքներովը և իր անսպառ բարեսիրութեան կաթովը սնուցած էր այդ ապերախտը որ այնքան քիչ փոխարինութիւն ըրած էր...

Էկզիւբէր ոտքի ելաւ մոլեգին և բըռնցքը ցուցունելով.

—Ստախօ՛ս մը և գո՛ղ մըն էք, գոչեց։

Ամէն տեսակէտով ցաւալի դայթակղութիւն մը։

Արդարեւ, գիտնականը գիտութեան արհամարհանքով չատացաւ այս անմիտ ամբաստանութիւններուն պատասխանելու համար...

Բայց բաղմութիւնը ներողամտութիւն չունէր... ոչ ալ դատարանը... ոչ ալ դատախազութիւնը...

Ի զուր նախագահն իր հարցաքննութեան մէջ, որուն անկողմնակալութիւնը չատ աչքի զարկաւ, ստիպեց Էկզիւբէրը որ մարդկային զգացումներու դառնայ։

—Դուք չատ մեծ յանցաւոր մըն էք, ըսաւ անոր, և այն արարածներէն մէկն էք որ ամօթ կը բերեն մարդկութեան։ Բայց ամէն զգացում չի կրնար մեռած ըլլալ ձեր ներսիդին։ Ի՞նչ, կ'ամբաստանէք այն գիտնականը որով Ֆրանսա կը փառաւորուի և որուն համար տիեզերք կը նախանձի մեր վրայ, թէ ձեր աքնութեանց պատճառը դուցած է... Հաւատացէք ինձ, այդ նախատինքը մի՛ աւելցուներ ձեր ոճրին վրայ։ Եւ առէք ըսածիս, յանուն հանրային խղճմտութեան...

—Պարոն նախագահ, ըսաւ Էկզիւբէր, յանուն հանրային խղճմտութեան կը յայտարարեմ որ այս մարդուն գործածէն մեծ անմտութիւն չեկայ. միսս ու արիւնս գոցաւ։

—Ամբաստանեալ, եթէ յամառիր ձեր դայթակղալից պնդումներուն վրայ, պիտի ստիպուիմ ձեր դէմ գործածել օրէնքին թոյլատրած խստութիւնները։

—Ա՜հ, անանկ է նէ ինչո՞ւ կը հարցաքննէք զիս, եթէ դուք էք միայն իրաւունք ունեցողը։

Այս լրբութիւնն ու յանդգնութիւնը վեր կը ցատքեցուցնէին դատաւորներն իրենց թիկնաթոռներէն։

Դատաւորները, ոտքի վրայ, հագիւ կը զսպէին ինքզինքնին։

Ամբաստանագիրը չանթահարիչ եղաւ։

Զայրոյթ և բանտարկութիւն կը պարունակէր։

Բանաձեւ մը պակաս չգտնուեցաւ։

Եւ Կ'ընկերկէին ահարեկ՝ օրինակ մը պէտք էր։ Պ. Պ. երդուեալներուն կը պատկանէր վրէժը լուծել ընկերութեան, գիտութեան, Ֆրա՞նսան...

—Ի՞նչ, գոչեց դատաւորը որ ի ներքուստ այնքան փոյթը չէր սանկրիրը, բրաբրիրը, անասելիքը, մեր երկիրը անսահման փառքը կը վայելէ ունենալու այն մարդը որ, առաջին անգամ, թափանցեց խորհրդաւոր գաղտնիքներուն այս սքանչելի գիտութեանց որոնք բանալին են մարդկային հրաշալի պատմութեան ոգոնց տարեգիրները այսօր յանձնուած են ուսումնասիրութեանն ամէն անոնց որոնք անցեալին մէջ կը փնտռեն ապագային սերմերը... Ապագան, պարոններ, աւասիկ մե՛ծ բառը։ Ո՞վ գիտէ, գիտութեան, հմտութեան, անձնուիրութեան որքան գանձեր դեռ թագուն կը մնան այն իմացականութեան մէջ զոր մեղ մեաց կորսնցնէինք... Եւ այս գանձերը, սա մարդը, զոր քանի առաւ՝ երբ հաց չունէր, հագուեցուց՝ երբ մերկ էր...

—Ազէկ որ ըսիք ատոնք, գոչեց Էկզիւբէր ինքիրմէ ելած։

Զայրոյթը չափ ու սահման չունէր։

Ոստիկան-պինուորներն իսկ կամենային իրենց ամբաստանեալին վրայ։

—Կը մնասէք մեզի, մրմնջեց անոնցմէ մէկը Էկզիւբէրի ականջին։

Պէտք է ըսել թէ վայրենին բնաւ ձեւ չունէր։

Փաստաբան չէր ընտրած։ Ի պաշտօնէ պաշտպանեցին զայն։

Մտային տկարութիւնը ջատագովեցին։

—Նայեցէք, պարոն երդուեալներ, նայեցէք սա երկայնաձեւ գանկը, սա արտակարգաձեւ գագաթը, սա երկայն ծնօտը որ անկատար ցեղերը կը յիշեցնէ, և, այս բնութիւնէն ետք, թէչէ՞ ձեր խիղճին խորը... պիտի հաստատէք թէ այս մարդ պատասխանատու չէ իր արարքներուն։ Ձեր առջեւ ունիք բնախօսական այն առեղծուածներէն մին որք յիմարաբուժներու գիտութեան մասը կը կազմեն։

Եւ ա՛սպէս եօթը բառորդ ժամ։

—Ձեր պաշտպանութեանը համար բան մը ունի՞ք աւելցնելու, հարցուց նախագահն Էկզիւբէրին։

Սա ոտքի ելաւ աւելի հանդարտ։

—Ներեցէք, պարոն նախագահ... կը կարծէ՞ք որ Ֆրանսայի մէջ գտնուելի մէկը որ սանկրիրդ գիտայ։

—Անչուշտ, Ֆրանսա հարուստ է գիտնականներու մասին որք... Բայց ինչո՞ւ կը հարցունէք։

—Վասն զի սա կը պահանջեմ։ Թող հոս կանչուի ձեր բան գիտնականներէն մէկը։ Թամանաեանն քանի մը ոտանաւորներ պիտի գրուցեմ ըստ բանի, և անոնց բացատրութիւնը պիտի հարցունենք պատուարժան Պ. Լրմանէնէն։ Գրելիս գրաւ կը գտնեմ որ անկարող պիտի յայտարարէ ինքզինքը, նկատելով որ բան մը չդիտեր արեւելեան լեզուներէն, զորս հագիւ տեսած է։ Եւ անկից ետքը, պիտի հակնաք, դուք, պարոն նախագահ, դուք, պարոն դատախազ, և դուք, պարոն երդուեալներ թէ այս մարդը իր կեանքին մէջ երբէք կարող չէ եղած գրել մէկ տողն այն գիրքին զոր ստորագրելու լրբութիւնն ունեցած է։

Ահա Մանչեսթրը, ընորհիւ իւր նոքահատատ ջրանցին, Լիվերբուլի հետ կը մրցի ո՛չ միայն բամբակի և արմաթի հրապարակներուն վրայ, այլ և արեւմտեան Ափրիկէի վաճառականութեան ընդարձակ ասպարէզին վրայ, որ անսահման յառաջդիմութեան ընդունակութիւն ունի։

ՊԱԼԹԻՆԵԱՆ ԴԱՒԱՌԱՑ մէջ (Ռուսիոյ) օրթոտոքս եկեղեցական օրէնքին դէմ մեղանչած ըլլալու ամբաստանութեամբ լուտերական հովիւներուն կամ պաստուելիներուն դէմ բացուած դատը կը շարունակէ։ Ռիգայի երեք պատուիրներ և Վոլմարցի ուրիշ պատուելի մը ռուսական դատարաններէն դատապարտեցան մին իւր պաշտօնէն զրկման և միւս երեքը չորսէն ութ ամսոյ գադարման ի պաշտօնէ։—Ինչպէս յայտնի է, Ռուսիոյ Սինոդն այս գերմանա-լուղական գաւառներու մէջ օրթոտոքսութիւնն յառաջ տանելու մասնաւորապէս հոգ կը տանի ժամանակէ մ'իվեր։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ։ — Թիմպուքթուի ֆրանսացւոց կողմէ գրաւման լուրը գժգոհութիւն պատճառեց Սպանիացիներուն, որք ցաւով կը տեսնեն որ Ֆրանսացիք կը շարունակեն Մարոքի հաւակ գտնուած ափրիկեան ամեն տարմադրելի երկիրները գրաւել, և հետեւապէս Սպանիացւոյ ալ յառաջխաղացութեան աշխարհ պատուար կը քաշեն, որք սպանական երկրին դիմացը Մարոքի հողին վրայ զանազան դիրքեր գրաւած են, և եթէ գրամական կարողութիւն ունենան, նպատակնին մինչեւ Ազդաս լեռները յառաջ տանիլ է Սպանիոյ գաղթական Տէրութեան սահմանները։

ՁԵՒՆԱԿՈՐԱ (Դարատաղ) 1896ին պիտի տօնէ 200րդ տարեդարձն իշխանական արդի գերդաստանի առաջին անդամին Զեռնակորայի իշխանական գահը բարձրանալուն, Ա. յժմեան Բերտոլիշ-Նիէկոս գերդաստանին առաջին անդամն եղած է Տանիլը Ա. իշխանն, որ միանդամայն եպիսկոպոս էր Զեռնակորայի։ Այս առթիւ Նիքոլա իշխանին կառավարութիւնն 5,000 ֆր.ի մրցանակ մը հատատեց ի վարձատրութիւն լաւագոյն պատմութեան Զեռնակորայի այս 200 տարիներու միջոցին։ Գրքուածները պէտք է ներկայացուին մինչեւ 1895ի վերջը։

ՊԷՀԱՆՁԻՆ Տահոմէի վեհապետն որոյ յաջորդին ընտրութիւը Ֆրանսական իշխանութեանց կողմէ ծանուցուած էր անցեալ օր, վերջապէս Ֆրանսացւոց ձեռքն ինկեր է ինքն եւս։

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍՐ ամեն առթիւ կը յայտարարէ թէ շատ գոհ մնացած է Պիզմարք իշխանի հետ իւր հաշտութենէն։ Կայսրը խոստացած է փոխադարձ այցելութեան երթալ անոր ապրիլ 1ին (Ն. Տ.) Պիզմարք իշխանի ծնգեան տարեդարձին առթիւ։ Կայսրն իւր երեք մեծ մանչերն եւս բերելով որ տեսնեն և ողջունեն զՊիզմարք, փափաքեր է որ Հոհենզոլլերեան գերդաստանի ապագայ գոյժիչներն եւս վառ յիշողութիւն մնանեան Գերման Կայսրութեան այն մեծ գործիչին, և անոր հետ զոյացած հաշտութեան, որ պատմական դէպք մ'է այլ եւս։—Կայսրը փետր. 5ին ներկայ պիտի ըլլայ Գ. Բաբրիվիի կողմէ ի պատիւ իրեն տրուելիք հացկերոյթին։

Ի ՓԱՐԻԶ օրուան դէպքն է Գ. Մօռիս Պառէսի Խորհրդարանական Նէպոս մը անուն թատերախաղին արգիւլիւը կրթական նախարար Գ. Սրիւլէռի կողմէ։ Գ. Պառէս, գրագէտ պուլանժէականն, անդամ էր նախորդ ընտրութեան և հոգեբանի աչքով դիտեց Բանամայի խնդրոյն ազդակի դէպքերն, որք մեծ հաճոյք կը պատճառէին իրեն, իբրեւ վարչական արդի դրութեան հակառակորդի մը։ Իւր թատերախաղն նիթ ըրեր է՝ Բանամայի գայթակղութիւնները, դիմաւոր դերերը կարգաղրելով այնպէս որ չատ թափանցիկ կերպիւ կը ցուցնեն նոյն խնդրոյ մասնակից քաղաքական անձնաւորութիւններէն մի քանին։ Որովհետեւ օրուան քաղաքական և ընկերական դէպքերէն առնուած այսպիսի գրուած մը կրնար գրգռել կիրքերը զրոս հանդարտեցնել արդի նախարարութեան դէմ նպատակին է, կրթական նախարարն ուզեց ձեռագիրն և իւր պաշտօնակցաց հետ խորհրդակցութիւնէ եռը, 15 օրէն պատասխանեց թէ չի կրնար ներկայացուիլ։ Ասոր վրայ կը ծանուցուի թէ հարցապնդում պիտի ըլլայ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ. — «Ռուսական երկաթուղեայ Մեծ Ընկերութեան» ընդհանուր ժողովը 17ի դէմ 1,042 քուէով ընդունեց այն պայմանները որով ռուս կառավարութիւնը կ'իւրացնէ այս երկաթուղիներ։

ՔՈՐՆԵԼԻՈՒՍ ՀԷՐՑ. — Պառուն Ռէյնարի ժառանգորդայ և Բանամայի ընկերութեան հաշուեյարդարին կոյսէ Գ. Քորնէլիուս Հէրցի դէմ բացուած դատին մէջ, ընդհանուր դատախազ, ակնարկելով Բ. Հէրցի ոգառնալիքներուն զրոս անցեալ օր յիշեցինք, ըսաւ թէ «Արդարութիւնը կ'անարգէ և կը մերժէ այդպիսի ապառնալիքներ և իւր գործն անվրդով յառաջ կը տանի։ Եղած ամբաստանութիւնը թէ Բ. Հէրց ապօրէն ճնշումով դրամ կորզած է ինքնասան Ռէյնարէ՝ ճիշդ է, և Հէրց կատարեալ խաբեայ մ'է»։

ՁԱՐԸ (Կրնսէ Փետր. 2 թուով հեռագիր մը) կրցած է քանի մը ժամ անկողնէն ելնել, և տենդն անհետացած է։ Ինֆլուէնցայի սաստիկ տեսակ մ'էր այս, որ ցնցողներուն և աչ թոքի վարի կողմն ինֆած էր, բայց հիմա Ն. Վեհափառութիւն աղէկնալու վրայ է։

ԱՂԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ ընկերակցութեամբ Քաղաքական Ժողովոյ առենապետ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի՝ շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Եպարքոսական Վսեմ. Խորհրդականին հետ։

Ս. Պատրիարք Հայրն յեսոյ սատիկանութեան պաշտօնատունը գնաց եւ ի բացակայութեան Նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյի, տեսակցեցաւ Պոլսոյ սատիկանապետ Հիւսնի էֆէնտիի հետ։

Պատրիարքական Դեր. Փոխանորդ Հայրն երէկ Ֆէնէրի Պատրիարքարանը գնաց և Ամեն. Տ. Նէօֆիթօս Պատրիարքին անուան ծննդեանին առթիւ յանուն Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ։

Կիւպէնկեան հանգուցեալ Սարգիս էֆէնտիի այրին՝ տիկին Տիրուհի Կիւպէնկեան 200 օսմ. ոսկի նուիրեր է Ազգ. Հիւանդանոցին։

ՀԵՌՈՒՏ ՀՈՒՐՆԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆԵՐ. — Սանիյէ Միւմէտիյիզի ատիճան տրուեցաւ Հաշուակալութեանց Ատենի քարտուղարներէն Ֆէննի պէյի և Սանիյէի երկրորդ ատիճան՝ Ահմէտ էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Մէէքքէի Նէյլի Ատիլ փաշայի որդւոյն՝ Ալի պէյի։

ՀԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆԵՐ.—(Պաշտօնական Զեւոցում) Ցունուար 21ի ուրբաթ օրուան ժամ 6էն մինչեւ յունուար 22ի շաբաթ օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քսանրեայ մահայու մէկ դէպք պատահած է յունդաբան։

* * *

Ցունուար 22ի շաբաթ օրուան ժամ 6էն մինչեւ յունուար 23ի կիրակի օրուան ժամ 6, քսանրեայ մէկ դէպք՝ թմդանոթաձիգ զօրագունդէն զինուոր մը։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Ցունուար 19էն 20 Ադրիանուպոլսոյ մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

—Ցունուար 18էն 19, Պրուսայի Բիւրմսսիի գիւղաքաղաքին մէջ քսանրեայ դէպք չէ պատահած։ Հինգ օր առաջ քարանձիայի ներքին շրջանին պահապաններէն մին հիւանդացած է։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ։ — Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Ներքին, Դատական ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարք շաբաթ օրը խորհրդակցութիւն մը կատարեցին։

ՍԱՄՕՍԻ իշխան Սկէնտէր փաշա հեռագիր մը ուղղեալ ի կայս. պալատ շնորհակալութիւն մատուցած է իրեն շնորհեալ պանակուս Օսմանիէ պատուանշանին համար։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց պաշտանատան մէջ շաբաթ օրն ի նիստ գումարուեցաւ առևտրական գաշնագրոյ յանձնաժողովը ընդ նախագահութեամբ խորհրդական Վսեմ. Ցարութիւն փաշայի և խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Յանձնաժողովը կը կազմէին Պետական Խորհրդոյ անդամ Պետրոս էֆէնտի Գուլումճեան, Բ. Դրան Իրաւագէտ խորհրդականներն և գեղանատանց առաջին թարգմանը։

ԿԱՅՍ. ՀՈԳԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Վեհ. Սուլթանն, որ իւր հայրենեաց հոգածութեամբ հարկ եղած հրամանները տուած էր Կարնոյ մէջ տիրող թանկութեան պատճառաւ ժողովրդեան պէտքերն հոգալու և այս հրաման գործադրուած էր, սակայն նկատելով որ ձմեռն սկսած է և թանկութեան պատճառաւ ժողովրդեան պէտքերն աւելի շատացած են, բարեհաճած է հրամայել տեղեկութիւն մատուցանել Իրեն թէ Կարնոյ նահանգին յատկացեալ 70 հազար քիլէ ցորենէն Տրապիզոն ղրկուած 30,000 քիլէէն ո՛րչափը Կարին ղրկուած և ո՛րչափը ղրկուելու վրայ է, ցարդ ինչ միջոցներ ձեռք առնուած են ժողովրդեան պէտքերը գոհացնել և ասկից վերջն ալ այդ նպատակաւ ինչ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին։ Ն. Կ. Վեհափառութիւն նկատելով որ ցորենները եթէ շուտով փոխադրուին, այսինքն եթէ փոխադրութիւնը միայն ջրվիներու միջոցաւ չկատարուելով Տրապիզոնի շրջակայ գաւառակներէն ձի, ջորի, եշ և այլ այդ կարգի անասուններ յատկացուելով ցորենները մինչեւ Բարեղդ տարուին և կարնոյ նահանգին ալ փոխադրութեան յատուկ բոլոր անասունք այդ ծառայութեան յատկացուելով ցորենները փոխմով Կարին տարուին որ յայնժամ հոն քիչ ատենի մէջ բաւական քանակութեամբ արմտիք պատրաստ պիտի գտնուին, հրամայած է որ կարնոյ և Տրապիզոնի կուսակալութիւնք առանց ժամանակ կորսնցնելու այս միջոցներն ի գործ դնեն։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը ձեռնարկած է գործադրելու կայսոյն Իրատէն։

Վեհ. Սուլթանը միանդամայն տեղեկանալով որ Մշոյ գաւառին և Վանայ նահանգին այլ և այլ կողմերուն մէջ արմտեաց թանկութեան պատճառաւ ժողովուրդն ապրուստի դժուարութիւն կը քաշէ, հրամայած է տեղական պէտքերու ատիճանը մանրամասնօրէն քննելով տեղեկագրել և միանգամայն տեղեկութիւն մատուցանել Իրեն թէ Պարսկաստանէն Վանայ կողմերը տեղական պէտքոյց բաւական արմտիք կը բերուի՞ն, արմտեաց թանկութենէ նեղուող տեղերու համար ի՞նչ միջոցներ ձեռք առնուած են, թէ Տիարպէքիրէն Մուշ ղրկուելիք ցորենները ղրկուած են թէ ոչ և թէ այդ կողմին համար ալ ի՞նչ միջոցներ ձեռք առնուած են և պիտի առնուին։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը կայս. սոյն Իրատէին ևս գործադրութեանը ձեռնարկած է։

* * *

Վեհ. Սուլթանը տեղեկանալով որ Կարնոյ մէջ տիրող թանկութեան պատճառաւ այդ կողմերէն Տրապիզոն դաղթողներն ազգաս անձեր են, իրենց ապրուստը ճարելու անկարող և կարօտ կը գտնուին կայսերական գթութեան, հրամայած է անմիջապէս ուտելիքի և սերմի համար արմտիք բաշխելով անոնց Տրապիզոնի մէջ պատսպարել և հոգ տանիլ անոնց անդորրութեանը։

* * *

Սկզբանէ կուսակալութեան ալ հրաման տրուած է փութով արմտիք հասցնել ի Կարին։ Բ. Դուռն հրաման տուած է Կարնոյ նորընտիր կուսակալ Հազրը փաշայի, որ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնու ժողովրդեան պէտքերն հոգալու համար։ Նոյնպէս այդ նպատակաւ գրուած է Դ. զօրաբանակի հրամանատար Զեքի փաշայի, որ Երզնկա կը գտնուի։

ԼԱՆԺԷՆԻԼՕ կարգինալն Հռոմէն մայրաքաղաքս պիտի գայ, ուր կ'ըսուի թէ պիտի զբաղի Արեւելեան եկեղեցիներուն վերաբերեալ խնդիրներով։

ՍՐԲ ՖԻԼԻՊ ԲԲՐԻ, անգլիական նոր դեսպանն, որուն Լոնտոնէ մեկնումը ծանուցինք արդէն, յառաջիկայ շաբաթ մայրաքաղաքս կը սպասուի։ Սրբ Ալֆրէտ Սանտիսը Ադրիանուպոլիս պիտի երթայ ընդ առաջ դեսպանին։

ԱՆԳԼ. ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Սենեկի տարեկան ընդհանուր ժողովը տեղի ունեցաւ Գ. Ուիլիոլի նախագահութեամբ։ Այս տարի կարդացուած տեղեկագիրը տակաւին չէ տպուած, որովհետեւ թուրքիոյ արտաքսութեանց ու ներածութեանց վիճակագրերը տակաւին չեն ամփոփուած։ Գ. Լաուրա Լաֆոնթէնի հրաժարմանէ և Գ. Գարվիլիի մահուամբ վարչական խորհուրդէն պակսած երկու անդամոց տեղ ընտրուեցան Գ. Ն. Մաքլաս և Գ. Կամերոն։ Գ. Ա. Գարբէր, Գ. Ժ. Թոմսըն, Գ. Ուիլիամ և Գ. Սրմանդրոյտ (օտար անդամ) վերընտրուեցան։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. — Տրապիզոնէն կը գրեն առ Ս-ոն թէ «Ազնաւորեան եղբայրք 70,000 ոսկւոյ բայով մնանկանալը մեծապէս վնասած է Տրապիզոնի շրջակայ Եսմրեի ժողովրդեան, որք ի վաղուց անտի կաղնիի բերքն այդ վաճառատան կը յանձնէին փոխարէնը պայմանաժամու գանձելով։ Կազմուած սնանկութիւնը կը քննէ մանկութեան պարագաները և կ'երեւի թէ գործին մէջ խարդախութիւն մը տեսնուած է, որովհետեւ հոս գտնուող Ազնաւորեան երեք եղբայրները ձերբակալուեցան։ Կ. Պոլիս գտնուող Ազնաւորեան Սարգիս էֆէնտի Տրապիզոն եկած չէ և տակաւին տեղեկութիւն առնուած չէ թէ ո՛ւր կը գտնուի։ Ասոնք Տրապիզոնի մէջ 12 հազար ոսկւոյ արժողութեամբ կալուածներ ունին, որոց՝ ինչպէս նաեւ գոյից՝ գումարն 30,000 ոսկին չանցնիր։ Մանաւադ անձինք կը կարծեն թէ վճարմունք հաւիւ հարիւրին քսանը հինգ-երեսունի համեմատութեամբ պիտի ըլլան։»

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ժողովոյ վերջին նիստին մէջ կարդացուեցաւ Տոքթ. Շանթմէսի կողմէ Բարիզէն ղրկուած յիշատակագիր մը ի մասին Կ. Պոլսոյ քոլերային։ այս ուսումնասիրութիւն պիտի հրատարակուի Բէյլ-էն Թէրմի յատաջիկայ թուոյն մէջ։ Տոքթ. Զամպաքօ փաշա կարդաց քոլերայի մերոպին վրայ իր պատրաստած ընդարձակ ու շահեկան մէկ ուսումնասիրութիւնը, որ ծանրակշիռ հարցերու ընդունուեցաւ և որուն վրայ դիտական վիճաբանութիւն մը ունեցան Մաղրոյէնի փաշա, Տոքթ. Լիմարքի, Զալիֆանօ, Սեղրոսեան, Ֆրիսման, Գ. Գ. Աբէլի, Ա.քէսմէօրիտէս և Զամպաքօ փաշա։

Բժշկական ժողովն ի մասոյ իր տարեդարձին առթիւ երեկոյթ մը պիտի տայ Մաղրոյէնի փաշայի տանը մէջ։

ԳՕՍՕՎԱՑԻ նահանգին քրիստոնեայ գաղթականներէ մէկ քանիին կողմէ մատուցուած աղերսագրոյ մը վրայ՝ կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ ծրիարար ընդունուին Սուլթանիյէ վարժարանը։ Ասանք են Սկիւպի պուլկարաց վարժարանէն երեք շրջանաւարտներ եւ Բրիւթինի քրիստոնեայ վարժարանէն չորս շրջանաւարտներ, որք յատուկ պաշտօնէի մը ընկերակցութեամբ մայրաքաղաքս ժամանած են։

ՄԱՀԱՅՈՒՏԱԿ.—Ցունուար 15էն 21, մայրաքաղաքիս ու արուարձանաց մէջ 384 մահեր պատահած են, որոց 190ն այր եւ 194ը կին։ Ասոնց 228ն իսլամ են (108 այր, 120 կին), 134ը քրիստոնեայ (68 այր, 66 կին) եւ 22ը հրեայ (14 այր և 8 կին)։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ մէջ կայս. Իրատէի մը համաձայն, զօրանոց մը պիտի կառուցուի՝ երկու վաշտեր պարունակելու բաւական եւ թնդանօթաձիգ ու հեծեալ զօրաց անասուններուն համար ալ ախոռներ։

ՍԿԻՒՊԻ աւտարական նորընտիր հիւպատոս Տըրօմ ասպետը իւր պաշտօնատեղին ժամանելով պաշտօնական այցելութիւն տուեր է կուսակալին, որ փոխադարձ այցելութեան գացեր է։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ մաքսատան տնօրէն Ալի Բիզա պէյ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ ըլլալով անոր պաշտօնը փոխանորդարար կը վարէ մաքսային քննիչներէն Հագգը էֆէնտի։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻԼՀՈՂՈՍԸ.—Հինգշաբթի գիշեր զրական յոյժ հաճելի երեկոյթ մը տեղի ունեցաւ Յունաց Սիլլոզոսին մէջ, ունկընդիրներու ընտիր բազմութեան մը առջեւ։ Պ. Մետաքսաս, որ վերջերս նշանուեցաւ Նէոլոգոսի արտօնատիրոջ աղջկանը հետ, բանախօսութիւն մը արտասանեց իր ուղեւորական տպաւորութիւններուն վրայ։ Առենաքանը, որ հրապուրիչ և տաք պերճախօսութիւն ունի, առաջին բառերէն իսկ թողեց իր երկսեռ ունկնդիրներն ու անհամբեր հետաքրքրութեամբ լեցուց զանոք։ Պաղեստինէն մինչեւ Հնդկաստան—անուրջներու և բանաստեղծութիւններու մոռացածին երկիր—գտնուած հին քաղաքներն ու պատմական յիշատակաց վայրերը անանկ ճոխ, եռանդուն, յորդ նկարագրութիւն մը կը ստանային բանախօսին բերնին մէջ, որ ունկնդիրները՝ հմայուած, անոր շուրթերէն կախուած կը մնային կարծես։

Նրբավոր խօսքերով եւ երանգաւոր ոճով արտասանուած այս բանախօսութիւն մեծ յաջողութիւն ունեցաւ եւ, երբ Գ. Մետաքսաս աւարտեց, անհամբերութիւն տեղացին։

ԻՍՊԻԼԻԻ ծխախոտ մշակողներու եւ Բէյթի պաշտօնէից միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնը քննելու համար յանձնաժողով մը զրկուած էր, որ իւր քննութեանց արդիւնքը տեղեկագրով մը մատուցած էր ձեռնհաս իշխանութեան։ Նախարարաց Խորհուրդն որոշած է որ Պետական Խորհուրդը քննելով այդ տեղեկագիրը խնդիրը կարգադրէ։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ չինութեանց նախարարութիւնն սկզբամբ ընդունած է Գ. Ֆարաի կողմէ եղած առաջարկն ի մասին Պօրաքի մը կառուցման ի Դալմաթիա և այդ խնդրոյն վերաբերեալ ծրագիրը մատուցուած է Բ. Դրան։ Կըսուի որ եթէ խնդրարկուն հաւանի բարեփոխել իւր առաջարկած տոկոսի քանակութիւնն, այն ատեն խնդրոյն միւս կէտերուն համար բանակցութեանց ձեռնարկուելով, կայս. կառավարութիւնը պիտի տայ խնդրուած մենաշնորհը։

ԿԱՐՆՈՑ կուսակալ վախճանեալ Հայատար Փաշայի ընտանիքին համար կայս. Իրատէ մը հրամայած է հարկ եղած ճամբու ծախքը տալ, որպէս զի մայրաքաղաքը գան։

ԻԶՄԻՐԻ նաւահանգիստը գտնուող անգլիական երեք մարտանաւեր ուրբաթ առաւօտ մեկներ են նոյն նաւահանգիստէն դէպի Լեմնոս։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ որոշած է երեսուն տպլեր գնել հանրային մաքրութեան գործին ծառայեցնելու համար։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՁԻԳ զօրաց նուագածուայ խումբին համար Փարիզէն նոր գործիներ պիտի բերուին։

ԾԱՂԿԱՒՏ.— Զէքմէէի Սաֆրաբէօյի աղայոց մէջ ծագկոտ երեւան ելած է և սատկապէս կը ճարակի։

ԴԱՏԱՐԱՆԱՑ ԱՌԶԵՒ.—Բերայի պատժական ատեանը երեք ամսուան բանտարկութեան եւ վեց ամիս ոստիկանական հսկողութեան տակ մնալու դատապարտեց Ա-նապիաս անուն մարդ մը, որ իբրեւ գող ամբաստանուած էր։

—Երեք ամսուան բանտարկութեան եւ մէկ տարի ոստիկանական հսկողութեան տակ մնալու՝ Իպրահիմ անուն մարդ մը, որ իբրեւ գող ամբաստանուած էր։

ՈՃԻՐԻ ԵՒ ԱՐԿԱՆԻ. — Երէկ ժամ 8ին ի Լանկա գիւղատեղի մը մէջ կռիւ մը ծագեցաւ Նազմի ու Շէրիֆ անուն մարդոց և տասնի չափ յոյն երիտասարդներու միջեւ։ Կռուի պատճառն Շէրիֆ ձախ կողէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ և Նազմի ալ թեթեւ կերպով կուրծքէն։ Ոստիկանք հասնելով վիրաւորեալները պահականոց տարին. իսկ մեւնները փախան։ Շէրիֆ առած վէրքերէն մեռաւ։

—Երէկ Ղալաթիա Մոմխանէ թաղը սրբազարանի մը մէջ Օսման և Տիմիթրի անուն երկու գործաւորներ կռուի բռնուեցան։ Տիմիթրի դաշոյնի հարուածով մը ծանրապէս Օսմանը վիրաւորեց թեւէն և փախաւ։ Վիրաւորեալը հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։

—Էտիրնէ գաւառի ՀՐՋԱԿԱՅՔԸ ընակող 70 տարեկան Գրիգոր անուն անգամալոյծ մարդու մը սենեկին մէջ առջի գիշերը քարիւղի լամպարը գետին իյնալով կոտրեցաւ և անկողինը բռնկելով խեղճ ծերունւոյն կէս մէջքէն վար եղած մասն այրեցաւ։ Գրիգոր մէկ քանի ժամ յետոյ մեռաւ։

—Շաբաթ օրը Բերայի մէջ երկու գընչու նուագածուներ՝ Բէճէպ ու Իպրահիմ՝ կռուի բռնուեցան տակի խնդրոյ մը համար։ Բէճէպ դաշոյնը քաշելով Իպրահիմի աջ կողը մխեց և ծանրապէս վիրաւորեց։ Զարաղոնը ձերբակալուեցաւ։

—Տիվրիկցի Յովհաննէս Կարապետեան, որ ի Բերա Տքթ. Սթէքսլիի տան դռնապանն էր, շաբաթ օրն ինքզինքը պղտէն վիրաւորեց բէվոլվէրով եւ դաշոյնով մ'ալ ձախ ձեռքը։ Յովհաննէս ոստիկանութեան պահականոցը տարուելով հոն յայտարարեց թէ անձնասպան ըլլալ ուզած էր։

—Առջի օրը Սիրքէճիի առջեւ խարբսած անգլիական նաւու մը մէջ Պետրոս անուն գործաւոր մը ածուխ փոխադրած պահուն չոգեքարշի վարի յարկը իյնալով վիրաւորուեցաւ եւ քիչ յետոյ առած վերքէն մեռաւ։

—Ի Ֆէրիգիւղ գարեջուրի գործատան գործաւորներէն Եամանտի իւր տարփուհին՝ Ամալիան՝ ծանրապէս վիրաւորած ըլլալով ձերբակալուեցաւ։

—Ի Բերա Սու Թէրզի փողոցը բնակող Պ. կալէի տան սպասաւորն՝ Եանի՝ մէկ քանի օրէ ի վեր անյայտ եղած էր։ Ոստիկանութիւնն խմանալով տան մէջ խուզարկութիւններ կատարեց և սենեկի մը մէջ Եանի դիակը գտաւ անկողնի մը վրայ պառկած։ Սենեկին մէջ կրակարան մը ևս կար։ Ոստիկանութեան բժիշկները յետ քննութեան հաստատեցին թէ Եանի ածուխէն գոյացած կազէն խեղդամահ եղած էր։ Եանիի քիթէն բաւական արիւն հոսած էր եւ բերանէն ալ փրփուր եկած։

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅ

Թէնպէքիի բրիօրիթէ 4 առ 100 օսմ. պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ 1894 փետրուար 1/13ի կրոնը այս թուականէն սկսեալ պիտի վճարուի թուղթեալ պրոտրբոնեերուն հետ, Օսմ. կայս. Պանքային կողմէ, Պոլիս, Թարաքճըլար փողոց, թիւ 15, երկուշաբթի, չորեքշաբթի և հինգշաբթի օրերը, կէսօրէն առաջ ժամը 10էն մինչեւ 2ու կէս յետ միջօրէի (Ք. Ե.)։

Ներկայացուած կտրոններուն փոխարէն իրենց պիտի յանձնուի՝ հանումէն 10 օր ետքը վճարելի ընկալագիր մը։

Կ. Պոլիս 1 փետր. 94 1—6

ԱԶԳԻՐ ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՕՏ

1890ի 4 |° բրիօրիդէի օսմ. պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յիշեալ պարտաթուղթերուն 7րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ օսմ. կայս. պանքան, Պոլիս, Թարաքճըլար, թիւ 15, 1/13 փետր. 1894։

Ցիշեալ պարտաթուղթերուն թիւ 7 կտրոնները 1894 փետր. 1/13էն սկսեալ թուգրեալ պրոտրբոնեերուն հետ ներկայացուելու են օսմ. կայս. Պանքան, երկուշաբթի, չորեքշաբթի և հինգշաբթի օրերը, կէսօրէն առաջ ժամը 10էն մինչեւ 2 1/2 յետ միջօրէի (Ք. Ե.)։

Չնշուած պարտաթուղթերն ինչպէս նաեւ յետամնաց կտրոնները նոյն թուականէն սկսեալ ներկայացուելու են երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, նոյն ժամերուն։

Ներկայացուած կտրոններուն և պարտաթուղթերուն փոխարէն իրենց պիտի յանձնուի հանումէն 10 օր ետքը վճարելի ընկալագիր մը։

—1890 ի ՕՍՄԱՆԻԷ 4 % օսմ. պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յիշեալ պարտաթուղթերուն 8 րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ օսմ. կայս. պանքան (պարտուց մասնաճիւղ), պոլիս Թարաքճըլար փողոց, թիւ 15, փետրուար 1/13 ին։

Սոյն պարտաթուղթերուն թիւ 8 կտրոնները թուգրեալ պրոտրբոնեերուն հետ մարտ 1/13 ին ներկայացուելու են օսմ. կայս. պանքան, երկուշաբթի, չորեքշաբթի և հինգշաբթի օրերը, կէս օրէն առաջ ժամը 10 էն մինչեւ 2 1/2 յետ միջօրէի։

ՋՆՇՈՒԱԾ պարտաթուղթերն ինչպէս նաեւ յետամնաց կտրոնները նոյն թուականէն սկսեալ ներկայացուելու են երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, նոյն ժամերուն։

Կտրոններուն և ներկայացուած պարտաթուղթերուն փոխարէն իրենց պիտի յանձնուի հանումէն 10 օր ետքը վճարելի ընկալագիր մը։

Կ. Պոլիս 1 փետր. 94

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐԷՆ, 3 Փետր.—Երեսփ. Ժողովի 35ի դէմ 200 քուէով ընդունեց Մաք Քինլիի մաքսերը շինուորող ծրագիրը, զոր ներկայած էր Պ. Ուիլսըն։ Այս քուէարկութիւն ընդհանուր ուրախութիւն պատճառեց։ Պ. Ուիլսընի պաշտօնակիցք դինք ուսերնուն վրայ առնելով յաղթանակաւոր դուրս տարին։

ՓՈՐԻԶ. — Պ. Բառնօ յօդացաւէ կը նեղուի և սենեակէն դուրս չելներ։

—Պէհանզին, որ անպայման անձնատուր եղած է, Սենեկալի ֆրանսական գաղթավայրը պիտի ղրկուի։

ՊՐՈՒՍԷԼ. — Բարը Հոէնձոլլերն իշխանն և Պելժիոյ թագաւորին եղբօրդուստր Ժոզէֆին իշխանուհի, իրենց նշանախօսութեան առթիւ, ներկայացան թագաւորին և թագուհւոյն։ Լէոբոլտ թագաւոր բերկրութիւն յայտնեց Հոէնձոլլերեան գերդաստանին հետ գոյացեալ այս նոր խնամութեան առթիւ, և Լէոբոլտի պատուանշանին մեծ ժապաւէնը տուաւ Բարը իշխանին։

—Երեսփ. Ժողովոյ մէջ երկրագործական նախարարը ծանոյց թէ գերմանական սահմանագլուխը պիտի փակուի մի քանի օրէն, ոչխարաց մէջ ծագած հիւանդութեան մը պատճառաւ։

ՊԵՐԼԻՆ։— Վիլհելմ Կայսր հաճեցաւ կնքահայր ըլլալ Կ. Պոլսոյ գերման դեսպան Ռատոլին իշխանի մանչ զաւկին։

Վակտրան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 24 Յունվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՓՈԽԱԿԱՆՈՑ

3 տոկոս Լանդրոնի վրայ	110 [illegible]
3 » Փարիզի »	22 75

ՕՏՄԱՆԵԱՆ ՓՈՆՈՒԱՐԿ

Երկկ կրկոյ զոց. (Միաց. Դ. Մէրի)	23 19½
Բեկայի մէջ	— —
Առաւօտեան բացուելացու	23 20
Կէս օրին	23 19½
Թառնիլիաձիր Օսմանիէի երկկ երկոյ	— —
» » մասն 5ին	— —

ՕՏԱՐԱՅԻ ԱՌԱՔԵՐԻՆ

Փոխա. Միւն. Մէրի	57
» » »	35 25
» » »	27 05

ԲԱՆԿԱՅԻ ՕՐԻՆ

Սօսիկ Մէ. Մէնտրալ	— —
Բրէտի Մէնտրալ	7 20
Պանք ազ. Քոնս	3 05
Օսմ. Շանտ և Վիլլար	4 10
Բէյի Օսմ. Ոսկի	18 12
Ջրատեղ	575
Օսմ. Ազատական. Բանկ	310
Ռումելիի երկաթուղի	102 [illegible]
Ռամանիայի Հարիւրեակ	39

ԷՖԻԱԳԱԼԱՆ ՊՈՒՐՍԷ

ԼԻՈՆ, 3 Փետրվար

Դրամական Գանձ 3 %	97 65
» » Նոր 3 %	104 12
Օսմանեան բանտարկեալ 3 %	23 25
Օսմ. մարտ. արժեթուղթ	491 25
Բրիօրիթէ Բիլ ը (1890)	466 87
Օսմանեան երկաթուղի	104
» Բէյրութ-Դամասկոս	415
Պանք Օսմանի	603 12
Բրէտի Լիոնայ	775
Եգիպտական Գանձ	73 15
Եգիպտական Միացեալ	— —
Զէր Լոնդրայի վրայ	25 190
Օսմանիկ Ամանեան բանտարկեալ	430

ԼՈՆԴՈՆ, 3 Փետրվար

Անգլ. բանտարկեալ	99
Օսմ. » Մէրի Դ.	23
» » » Դ.	57
» » » Բ.	33 50
» » » Գ.	24 37
Օսմ. փոխատուութիւն 1871	101 75
Փոխատուութիւն 1877 (Տէ Ֆոնտս Լոն)	99 75
Պանք Օսմանի	14
Այտնի երկաթուղի	13 75
Խատապայի երկաթուղի	14 50
Եգիպտական Մի

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Զարդարեան գրական ցուցակէն տեսանք որ 1893ին Կ· Պոլսոյ մէջ հրատարակուած գիրքերու թիւը կը հասնի վաթսունըմէկի, որոց 32ը դասական, 10ը գրական, 4ը առողջաբանական ու գիտական, 3ը թատերական, 4ը կենսագրական, 1ը կրօնական, 3ը ընկերային, մէկ բառարան, քանի մը հատ ալ օրացոյց, գրացուցակ և այլն։ Մէջէն հաշուով ամիսը հինգէն քիչ մը աւելի գիրքի հրատարակութիւնը նորէն բաւական միխիթարիչ պիտի կրնար նկատուիլ վերջացող տարւոյն համար, ուր նոյն իսկ լրագիրներուն մէջ գանգատուեցաւ թէ արդի գրողները իրենց մտքի լաւագոյն արտադրութիւնները կը թափեն լրագրաց թռչուուն էջերուն մէջ՝ առանց հատորներ կազմելու։ բայց այս գանգատը աւելի իրական կը դառնայ երբ մտածենք որ այդ համեստ թիւը կազմող հրատարակութիւններուն մէկ մասը,—եթէ ոչ մեծագոյնը,—պարզապէս փոքրիկ տետրակներ են, որ գիրք անունին տակ սպրդած են այս վիճակագրին մէջ։ Ճշմարտապէս դնահատելի հատորներ քիչ տեսանք, երկար աշխատութեամբ ձեռք բերուած գիրքեր որոնք սերունդէ սերունդ փոխադրուին ու որչափ հինեան մատենադարաններուն խորը՝ այնքան աւելի համով կը դառնան··· չեմ ըսեր գինիի պէս։ Ասոնց մէջէն, յիշողութեանս ներածին չափ, կրնամ լիուել անցեալաբար Աէրէր Դէր-Ռիւէտ, Պատմութիւն հայ լուսերութեան, Դատաբանի բոլորը, Շարք հայ կենսագրութեանց, Ամառնային օրերէրէ, Պարեր աշխարհի երկնութեան· յետոյ կուգան, կարեւորութեան կարգով, բանաստեղծութիւններ, թարգմանութիւններ, ու դասագիրք՝ որչափ որ կուզէք, միշտ 68ի շրջանակէն դուրս չելլելու պայմանաւ· ահա գրական պաշարը զոր 93ը թողուց 94ին։ «Հայ լրագրութեան պատմութիւն»էն զատ, որ բացառիկ կարեւորութիւն մը ունեցաւ մեզի համար, Վենետիկ, Վիեննա ու Թիֆլիզ տպուած գիրքերը դուրս են այս ցանկէն, որ անոնց վրայ բարդուելով մեծապէս պիտի ճոխանար։

Բայց, տարեկան տեսութեան մը հարկին առջեւ չի գտնուելով, այս հակիրճ յիշատակութիւնէն կ'անցնիմ օրուան հրատարակութիւններուն։

* * *

Ներուսի թուաբան մը որ բանատեղծութեանց հատորիկ մը հրատարակ կը հանէ ու երիտասարդ ուսանող մը որ բժշկական գիրք մը կը գրէ· հակասութիւնը նորօրինակ չէ՝ գտներ Ներսէսեանի Աշան Յոհերոն ու Բօլշեանի Զոհրաբ Բէյ-Պէյին միջեւ· բնական կարգին հետեւելով՝ պէտք էր որ առաջինը գրած ըլլար երկրորդը, և փոխադարձաբար· բայց գիրքերու տիրոջէն չի խաբուիր· Պոլսոյ Բօլշեան իր «սալնի գիրք»ին մէջ գրած է այնքան սրամտութիւն, գեղեցկութիւն ու հրապոյր որքան կը սպասուի տաղանդաւոր երիտասարդէ մը որ Պէրպէրեանէն վկայական ստացած՝ Բարիզի բժշկական համալսարանի շրջանն աւարտելու մտա է և տարի մը, կամ աւելի ժամանակ, իր բժշկական յօդուածներով ընթերցողները չի ձանձրացուներու գաղտնիքը գտաւ· Գաբրիէլ Ներսէսեան ալ իր ոտանաւորներուն մէջ խառնած է այն գրական ոգին որ էր սպասուի թուաբանութեան ուսուցիչէ մը, նոյն իսկ էն լաւագոյնէն, և իր յոգնավատակ ասպարէզին ու կեանքի պայքարին ու պատանքներուն բոլոր դառնութիւնը։ Ծափրացածները—քանիսը հիմակ այս «տիտղոս»ին ըղձացողներ շատ կան ու կը չափեն ինքզինքնին՝ գլխնալու համար թէ, գոնէ ըստ երեւոյթին, պէտք եղածին չափ ապրած են անոր արժանի ըլլալու համար,—յափրացածները զբօսանքի, վայելքի մէջ մի՛ փնտռէք միայն· ճշմարիտները՝ տառապանքով ու վիշտերով անցուած կեանքերուն մէջ ալ կրնանք գտնել։ Ներսէսեան՝ սգաւոր հայր և յուսալար գասասարակ՝ ասոնց մէջ տեսակն է· իր ոտանաւորներուն մէջ չենք փնտռեր յանդերու առատութիւն ու խնամուած ներդաշնակութիւն մը լեզուի· պարզ աշխարհաբառով մը՝ մեր սիրելի թուաբանը իր կեանքին այս ու այն էջը կը պատմէ, իր սաներուն խրատներ կուտայ, իր մեռած զաւակը կ'ողբայ, իր յիշատակները կը պրպտէ, իր կնոջ կտակ մը կ'ուզէ։ Հաղարամէկ խնամքներով նստուած ու պատկանուած նուրբ ծաղիկներուն հետ՝ չենք տեսներ երբեմն լերան մը կողին վրայ բուսած ծաղիկներ ալ ադրեւուն տապէն ու փոթորիկներէն թոշնած ղոր ապահովաբար ուրտնկոշնուդ լամբակին չէք անցուներ պոյտի մը տաեն, բայց շատ անգամ կը պահէք գիրքի մը էջերուն տակ, կամ թաղարի մը մէջ կը խնամէք՝ խուլին մէկ անկիւնը, իրրեւ յիշատակ մը բնութեան քնահաճոյքներուն։ Գրականութեան մէջ ալ, Գաբրիէլ Ներսէս-Աշան Յոհերը՝ բաղդատելով մեր երիտասարդ բանաստեղծներու նուրբ քերթողութիւններուն հետ՝ քիչ մը պիտի նմանցուներմ բնութենէն հալածական այդ ծաղիկին։ Բաւաղարանը, իր կարգութեան մէջ շատ բան կ'ինամցուներ հեղինակներուն վրայ որ իր եօթանասուն տարիներու բեռան տակ դեռ գալոց կը վազէ ու գիրք կը շինէ տարբեր համար։ Քաղաքերութիւն բառը ա՛լ հեգնութիւն պիտի բերէ Ներսէսեանի շուրթերուն վրայ· չեմ արտասաներ զայն· բայց իր գիրքին հատ մը գնելու է· ահա էական։ Իր բոլոր աշակերտուհիներն ու աշակերտները եթէ անոր այս հրաւէրը լսեն, կը բաւէ որ երրորդ հրատարակութեան մը կողքին վրայ՝ Ներշապուհ գրէ· «Բ. տեսար սպառեալ»։

* * *

«Սալնի Գիրք»·—Այս անունը ճաշակաւոր չէք գտներ· հատորին պէս սիրուն ու տպագրութեանը պէս զարդարուն։ Առիթէն օգուտ չեմ քաղեր պլպտելու համար թէ սալն ունի՞նք մենք· նկարահանդէսի խնամով չէ բնականաբար, ընկերային խնամովը· արդէ մը կամ սրտնիներ ուր հաւաքուներ կ'ելլան զիրար հակցող բարեկամներու և բարեկամուհիներու, որոնք պարելով ու դաշնակ զարնելով հանդերձ՝ կը խօսին կը խօսակցին ալ, զրաբանութեան վրայ, օրուան նիւթերու վրայ, որ՝ մէկ խօսքով՝ մտաւորական զբօսանքի կեդրոն մը համարուի· իսկ եթէ փնտռելու ելլենք սալոնները՝ բառին նիւթական առմամբը, տանտիրոջ կամ տիրուհւոյն ճաշակին ու պերճութեան չափը տուող, առաջ՝ որչափ կ'ուզէք· ամենէն համեստ կացութեան տէր ընտանիքը, և ամենէն ռամիկն անդամ, հիմակ ունի կամ կ'ուզէ ունենալ իր սալը։ —«Հիւրի սենեակ», ինչ հինցած բացատրութիւն։

Զարթուն Բէյլերեանը կը բաղկանայ երկու մասերէ «Հնչատութեան գործարաններ—մարսողութեան գործարաններ» և ունի 26 բաժանումներ· 196 երեսով հատոր մըն է, 8· Մատթէոսեան տպագրութեամբ· Երիտասարդ հեղինակը, բժշկական ուսանող ի Բարիզ, իր պարապող ժամերուն մէջ հրատարակած յօդուածները ամփոփելով կազմած է այս հատորը· ամեն ընթերցող կրնայ օգտուիլ այս գիրքէն՝ առանց բնաւ ձանձրանալու· այս երկու տողին մէջ կ'ամփոփուի Սալնի էութիւն· Պէրպէրեան էֆէնտի, ուսկից յառաջաբան մը խնդրած էր իր նախկին սանը, այնքան գեղեցիկ նամակով մը զարդարած է այդ գիրքին ճակատը որ ուրիշներուն շատ բան չի թողուր գրելու,—եթէ ըստ ժիլի չեն, որոնք, անշուշտ, միշտ նոր բան մը կրնան գտնել ըսելու։ Գիրքը ու յառաջաբան, իրարու հրապոյրը կ'աւելցունեն ու մեզի պէտք իսկ չեն թողուր «ջերմապէս յանձնարարելի» բառնաձեւը գործածելու։ Այդ հոգը ծանուցումներուն թողուած է։

Բայց, քանի մը տողի մէջ ցայտեցնելու համար այս բժշկական գիրքին շահեկան հանգամանքը ու երիտասարդ հեղինակին օրինակելի աշխատասիրութիւնը, որ իր ուսանողական զբաղումներուն մէջ՝ գիրք մը գրելու ալ ժամանակ գտեր է, ամենէն հեշտ միջոցն է յառաջաբանէն հատուած մը մէջ բերել։ Արդէն երբ կը խօսինք գիրքի մը վրայ որուն յառաջաբանը Պէրպէրեան գրած է, այդ գրուածքէն բան մը չառնելը՝ պարզապէս գրական մեղանչանք մը կ'ելլայ·

Տպագրութեան մանաւանդ գործած աւելը մեծ է, ու մանաւանդ մեր մէջ։ Ժողովուրդը մեծ մասամբ տգէտ է կենաց երեւոյթները վարող օրինաց, բնաբնական ու առողջաբանական սկզբանց։ Պէտք է լուսաւորել զայն՝ զերծ պահելու համար չարիքներէն որոց մէջ կայը գկուրայն կը նետուի յաճախ։ Բայց ինչպէ՞ս տալ իրեն գիտական ծանօթութիւն. գիտութիւնը, անպատրաստ մտքերու համար, իր մերութեան մէջ, գժուարամատչելի է. կը խրտչի ան անոր խոժոռ դէմքէն, շրջիրեր անոր վերացեալ տարաղները, անոր արուեստական խժալուր բառերը, անոր թաւանշանները, անոր կնճռոտ դասաւորութիւնները։ Պէտք է ռամկացնել զայն, զուարթացնել, միամիտ բարի բարեկամ մ'ընել, սակայնական դասախօսական բեմէն իջեցնել հրապարակի վրայ, մտցնել պանդոկներու մէջ, կարի զբաւոր ատամբներու համար միայն տանելի այդ թանձրահիմ կերակուրը մղել ու մարսելի ընել ժողովրդական խմացականութեան։ Մեծ գործ մը կը կատարէ ո՛վ որ կ'ընէ զայս։ Եւրոպայի մէջ ժողովրդասէր գրագէտ գիտունք կատարած են այս գործը։ Մեր մէջ դեռ ինչ ինչ փորձեր եղած են միայն. բայց դիւրին բան չէ, մանաւանդ մեզ համար, վասն զի երկու յատկութեանց, երկու տաղանդներու միաւորութիւնը կը պահանջէ, գրականին ու գիտակցին, որք միշտ չեն զուգորդիր իրարու. իսկ մեր մէջ գիտենք թէ որչա՛փ հաղուագիւտ են իրենց մտածութիւնը կանոնաւոր կերպով միայն բացատրելու կարող գիտունները։

Երբ, մեր մէջ, այս կարգի հաղուագիւտ գիտուններու խօսքը կ'ելլայ, կը յիշենք Յովսէփ էֆ· Եուսուֆեանը որուն գիտական յօդուածները ճիշդ այս պահանջումին կը համապատասխանէին, և անոր համար Աբ-Էլի մէջ այնքան հաճոյքո՛ կարդացուած են միշտ։ Բժշկական ճիւղին մէջ Բօլշեանի յօդուածները նոյն շահեկան հանգամանքը ունին՝ ինչ որ ունեցած են Եուսուֆեանի յօդուածները գիտական ճիւղին մէջ։ որոնք այնքան ախորժելի նորութիւն մը բերին հայ լրագրութեան։ «գիտակցը գրաձայ անիծուկ հայվանը, միկայ դուն ի՞նչ ես կրցուցի հոտայ, գո՛ւ ինչո՞ւ վաղ չես գար մինչ»։ Եւ այսպէս յուսահատութեամբ կը կռուէին, իրը թէ կ'ըսպառէին երամ մը, Եւ կը ժողվուէին ուրիշի մը։ Մէկ ժամ չանցած, ահա առաջին խումբի մարախները նորէն քսմէր պատրաստուեր են։—Ասոնք սատանայ են, աներեւոյթ կ'ելլան, գարտակ բանէ, կիսուան ջրի վրայ ֆէլա— չգուլիր, վաղ անցեալ ճանչ՞ն։ Կ'ըսեր ալեսր գիտցի՞ մը։ ուստի վերտին կը գաղնային հոն, կը վիճէին, Եւ կը գտնէին մարախի ծածկուելը չարտնիքը,— բեանի ճեղքերու եւ պատուուած քներու մէջ կը պահուրտէին երը որ գիրենք հաղածողները տեսնէին, և հետեւաբար մեծաւ մասամբ անվնաս կը մնային։

«Լա Ամոնու պատիժն է, էլ ինչո՞ւ էք կայներ, թողէք հեռանանք» կ'ըսեր ձայն մը։ Եւ գեղացիք գլխին կախ՝ կ'նրթային գիւղ։

Հացի տուրուսապը սկսած էր։ Ցուլիսի սկիզբէն մինչեւ օգոստոսի վերջերը մարախը շարունակեց իր աւերն՝ արշաւանաց առջեւն հանդիպող շատ մը գիւղերու արտերը փճացնելով՝ սև հերկերու վերածեց զայնս, սեւցնելով միանգամայն անոնց տերերուն սրտերը ա՛լ Մշոյ Կիրակիներ արտօրէից մշակներու բանը բուրդ էր։ Կարուկուան անցաւ, բազմաթիւ տեղեր, բազմաթիւ մարդիկ, անհունձ, անկալ մնացին, ձեռուընին ծոցերը, հոգին վրէատմած, շուարած կեցած էին։ Ինչ ասնէին։ Արնէ բրտնք թափելով՝ անբերեին ու քամիին դէմ, եղն ու գոմէշը գոմեղներն և արօրին ներքեւ սպաններ, հերկ հաներ էին, և Աստուծոյ կանչելով ափ մը ցորենահատիկին նետեր էին հողին ծոցը, ոգեպահիկ մ'ստանալու յուսով, ահա անիծեալ մարախը կ'արհամարհէր իր քրտինքը, իր արդար վաստակը աչքին առջեւ կ'ուրէր։

Անօթութիւնը մտաւ գիւղացուն խրթին։—«Փանիմ» մտածեց հողագործը, ահա աչուն է, քանի մը օր ալ՝ Պինկէօլի սարերը սպիտակ պատանքը կը հագնին, ձիւնը ճամբան է, Սիմ Սարի կատարներն ալ ամլով, մշուշով քողքուեր են, փախնինք ներքին գաշ, Տիարպէքիր, պէ՞ն է, տաք երկիր, անձրեւ ու ձիւն չկայ, տեղ ու հաց շատ է»։ Տրուեցաւ որոշումն, և այդ խորհուրդը սրտէ ի սիրտ թռչելով՝ բոլոր հայաբնակ մարդիկը պատրաստեց Ինքզինքնին գաղթականութեան։

Այնուհետեւ ի Մուշ հացը անհամմատելի կերպով սկսաւ բարձրանալ։ Դժբաղդարար մեր շրջակայքը, ի Բաղէշ, Բասեան, Կարին, Ռզի և մինչեւ իսկ Բալու հացի նուազութիւնը սաստիկ զգալի էր, և ամէն կողմն հրապարակի վրայ հացն ատիճան առ ատիճան կը թանկէր, մտաւկայ գաւառ մը չկար, յորմէ հաց հացուցեր դիւրաւ, և ստուգիւ Բաղէշի Վահմ. կուսակալի հրամանաւ՝ տեղական բարեխնամ կառավարութիւնը բաւական աշխատութիւններ թափեց, ճար մտածեց հաց բերելու, այն ալ Մէրտինի կողմերէ, սակայն փոխադրութեան դժուարութիւն, ճանապարհաց հեռաւորութիւն մը կար, որ մտածել կուտար։ Վերացման խաչի տօնէն յետոյ՝ որ ժողովրդեան համար բուն ժամանակն է տաք երկիրը երթալու, զի այս տօնէն վերջը ժողովրդական ուանդուութեան ճամբայն՝ օձը, կարիճն և այլն թունաւոր զեռունք կը սառին, օդը կը մեղմանայ, ջուրը կը հովանայ, գաղթականութիւնը մեծցաւ. ալ հողագործք կարաւան կարաւանի կցած ճամբու թելը սկսեցին կծկել, օրոցի երախայէն մինչեւ գերեզմանի դուռն հանող ծերերը մասնակից էին, տուն ու տեղը կը ձգէին։

Այնուհետեւ երկու օրն անգամ մը, շաբաթը հեղ մը Արաճանիի եղերքները մարդոց նաւերը մը կը հանաքեր, որը պարարով, օրն անպարար, շատերը մերկ, բոբիկ, գլխաբաց, թեւերն ու սրունդներն արեւու, անձրեւի դէմ· մէկը իր պառաւ մամիկը, իր քոյրը, իր երախան, ուրիշ մը իր հայրն, եղբարները, նշանցու-հարսնցու քոյրերը, աղջիկները, նոր հարս, նոր փեսայ, զատուր կնիկը, պէրաւոր տան տիկին, հմայող պառաւը, տան նահապետ ծեր պապիկը, դուր ու զրկիցով և ոմանք միս մինակ ինք ու ինք ու իր աղքատ հոգին առնելով հետերնին, շատերն ալ եզը, կովը, իրենց աշխատութեան անբաժան ընկերները, որ մինկուկ զարխոսութիւն չքաշեն հեռի տեղեր, և այպէս տոպրակն ի շալակ՝ իրան ի խուռն ազատակով մթորով ճամբայ ելեան Խուլի ու Խիանի այն անմատչելի, ապառաժուտ լեռները, ուստի ատանայի ճանկ ունեցողները կրնան ստատոտել և անցնիլ։ Ահա զառիվեր մը, ահա զառիվայր մը, պրակ, ջուր, հաղար և մէկ եղուէչներ, ահա անձրեւ, ահա քամի, սառն փոթորիկ, ինչ որ ըլլայ, կը զիմանան, ինկնալով, ելնալով, կաղ, թոփալ այս կարաւանները վերջապէս թափուեցան ի ներքին գաշ, իսկ ծայրը եղեսիա, մինչեւ Հալէպ իսկ յառաջացած են կ'ըսուի։ Այս գաղթականները ցրուեցան գիւղեր, գիւղաքաղաքներ, Տիարպէքիրէն մինչեւ Եղեսիա։

Երախտապարտ էին որ ամէն տեղ մեր Աստուծոյ Վահ· Կայսեր կառավարական պաշտօնեայք ի դէպս յանդիպս իրենց կարեկցութիւնը չեն խնայած սոյն տառապակիր կացութեան հանդէպ, եւ յուսալից էին որ կայսերական մեծ գթութեան մը պտի արժանանան, այն ողորմած մեծագութ Կայսեր, որ զիրեր ցորեկ մարդասիրութիւնը եւ գթութիւնը վերնանն աստուածեղութեամբ կը ստարէ ամէն անոք, անխնամ եւ աղքատ դժբաղդ մարդ էակաց։

Սոյն գաղթականներէն քանի մը հարիւր անձինք աշնանս հետզհետէ Եղեսիա ժամանած լինելով՝ իրենց կարեկցութեան արժանի վիճակը բարեսէր Եղեսացւոց մտաւոր գթութեան եւ հոգածութեան առարկայ կը դառնայ, ու գթալիր նախաձեռնութեամբ Գեր· Աւագնորդ Ս. Հօր՝ անոնց համար պատսպարաններ կ'որոշուին, եւ ըստ կարելւոյն խնամ կը տարուի ուսեալի եւ հպատսպ պէտքերը հոգալու, եւ մինչ բարեպաշտական տրօք և ազգասիրութեամբ ազգատները քիչ շատ իրենց ոգեպահիկը կը հայթհայթէին ճարելով՝ մուրալով, մեծաւ գոհունակութեամբ իմացանք, որ Եղեսիոյ Վահմ· կառավարիչն եւ բարեխնամ կառավարութիւնը գաղթական հայոց և քրդաց խեղճութեան վերահասու լինելով՝ խնդիրը Բերիոյ Վահմ· կուսակալին միջոցաւ անկ եղած տեղն հաղորդելէ և գոհացուցիչ պատասխան ստանալէ վերջ՝ քանի մ'օր յառաջ յայտարարուեցաւ անոնց, թէ՝ մեր Վեհափառ և հպատակասէր Կայսեր հայրենասէր շընորհիւ բոլոր գաղթականաց համար՝ ուսեալի նպաստ յատկացուած է, իւրաքանչիւր անձին օրական կէս հոսայ մաքուր հայ, եւ անմիջապէս մարդահամարի գործողութիւն կատարուելով՝ երկու օրէ ի վեր սկսած է հացերուն բաշխումը։

Կայսերական այս բարեգութ շնորհը խորին երախտագիտութեամբ ընդունած է իսլամ եւ հայ ազբատաց սրտերը, որք գիշեր ցորեկ անդադար կ'աղօթեն և կ'օրհնեն զմանկագին կեանս Նորին Վեհափառութեան, մաղթելով արեւշատութիւն եւ յաջողութիւն Իւր ամէն աշխարհաշէն ձեռնարկութեանց։

Ցեղասպանուած ազգատները (դուրսեցի) ի Տիարպէքիր եւ շրջակայս ցան ու ցիր եղած Մշեցի հայ եւ քիւրտ գաղթականաց մէկ տասներորդը չեն կազմեր, զի շատ կանուխէն մեկնողները, եւ աւելի թիեթուտն եղողները հասեր են Միջագետք, մեծագոյն մասն հոն մնացած են, շատեր Տիգրանակերտի կլիմային անվարժ ըլլալով՝ օդի, ջրի փոփոխութենէն, ճանապարհորդական յոգնութենէն, արնութենէն պատճառաւ զանազան հիւանդութեամբ վարակուած են։

Այդ թշուառներն ալ չեն յուսահատիր, Օգոստափառ Սուլթանի բարեգթութեանը վրայ վստահ։ Արդէն կ'ըսուի թէ՝ Տիարպէքիրի Վահմ· Կուսակալը՝ Սբերի փաշա՝ կը խորհի միջոցներ սոյն ճամանտ թէ ի քաղաք եւ թէ գիւղեր ցրուած այդ դժբաղդներուն պատսպարելու և ուսեալին համար· անշուշտ բարեսէր անձնաւորութիւններ պակաս չեն ի Տիարպէքիր, իրենց առատ սեղանէն պիտի հաճին հոգալ ցուրտէն դողդողացող անօթի երախաները և ա՛նքան այրատներ։

Օր մը Տիգրանակերտի փողոցներէն միոյն մէջէն կ'ացնէի, երբ վեց տարեկան Մշեցի աղայ մը իր փոքր քոյրը շալկած տան մը դրան մօտ հասաւ, աղջիկը իջեցուց եւ աչքերն լուսամուտ ուղղելով՝ աղէխարշ կանչեց, «Պա՞ճի, Ս· Կարապետ պահպան եղնի քու ջուխթակնուն, գրախտի կամարն եղնի հոգիդ, անահուն Աստածու սիրուն՝ բրտուճ մի հաց·» Օրհնէնքն կը կրկնէ եւ կը ճվայ, կը ճվայ· Ցաղնեցաւ, գարձաւ շալկեց քուրիկը· —անօթի եմ, Մուշ·—Ի՞մալ էնիմ, քուրիկ, իմ մամալէ գողցուցեր է թիռու կ'ուզէ»։ Բոլորը հեռկեկաց, և եղբայրն տարբաղալ՝ առաւ հեռացաւ։ Ո՞ գիտէ թէ՝ մութ անկիւններու մէջ չկա՞ն հիւանդ երախաներ, որ հա՞ց հաց ըսեն։

Ա՛յ անիծեալ Մարախ։

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

* * *

Ծ. Խ. —Ինչպէս կ'երեւայ այս աւուր Ներքին Լուրերու մէջ՝ Կայսերական ՀոգածոՒրեան խրագրով հրատարակուած տեղեկութենէն, Վեհ· Սուլթանը իւր հայրագութ հոգածութեամբը բարեհաճած է նորանոր հրամաններ ընել Մուշի և միւս գաւառներու ժողովրդան պէտքերը հոգացուելու համար։

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԲՐԼՄ ՏՐ ԹՈՒԱԼԷԹ

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ զարման ընդդէմ այրուածոց կիզեալքուածներու։

ԳԼՐԱՁԱՆՑ մարթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մասին, և գոյնի պահպանման։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ զարման ընդդէմ մարթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւներթութեանց։

Կը վաճառուի ամէն դեղարաններու եւ դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։

Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Մ. Ս. ՅՐԼՕՅԼԻՆ

Կալաթա, Մերթէքանի փողոց, Դրնա ձեան-խան։ 921

ԱԶԴ

Ռուսական շոգենաւային ընկերութիւնը սպասի ունի յայտարարել թէ ներկայ տարիէն սկսեալ Ագերսանդրիոյ համար մեկնող շոգենաւները, Յունվարի 4/16էն սկսեալ եւ ամէն հետեւեալ երեքշաբթիները, պիտի հանդիպին՝ թէ երթալուն եւ թէ վերադարձին՝ Զմիւռնիոյ եւ Բիւռեի նաւահանգիստները, իսկ Յունվարի 11/23էն ըսկսեալ ամէն 15 օրը անգամ մը, յիշեալ շոգենաւները պիտի հանդիպին թէ երթալուն եւ թէ վերադարձին Բիսոսի նաւահանգիստը։

Ամէն 15 օրը անգամ մը ուրբաթ օրերը, սկսեալ 14/26 Յունվարէն ընկերութեան շոգենաւները պիտի մեկնին Կ· Պոլսէն եւ պիտի հանդիպին Տարանտոյ, Նէնորով, Սիւանիկ, Բիրէ, Զմիւռնիա, Բիոս, Սուրիոյ նաւահանգիստները, Բօր-Սաիտ եւ Ալիքսանդրիա։

Անատոլու, Օտեսայի եւ Սեվաստոպոլի համար մեկնող մեր նաւերը բուռ նախորդ տարուան ժամանակացոյցին տեղի պիտի ունենան։

605 7—8

Ի ԱՊԻՒ ԱԵՒԻ Ի ՉԻ Ն ՇՇԵՂԱՆ

Կ Պոլիս, 15 սեպտ. 1893

Պարոնայք Ազգ և Պատուոյ,

Արդէն հետեւ ունած եմ գործածել ձեր Ցեղդիշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունենալով մանկանց խուլային և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հանգոյ և յաջող գտածութիւնը մեր նախնեաց համբաւելու է։

Հոգիս ունիս դիրքն և կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ Ա. ԱՆՏՐԻԱՍԵԱՆ

լաթ ին յիսնչի Օսմանեան յաւատ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Գիրք, Ա. Հատ, իրեւ բնական եղանակ մարմնական եւ հոգեկան հիւանդութեանց դիմաց։ — Դր. Ք. Գասպարեան եւ Ա. Ֆարմաքեան դարմանարան մը։ Ամենայն տեսակ դեղերու եւ հոգեկան սրտերու հիւանդութեանց դիմաց։ — Դր. Դ. Նազարեանցեան եւ հոգեկան սրտերու հիւանդութեանց դիմաց։ — Ա. Ֆիլիմոնի խնամք. Զուգաւորեալ. Ծղուտիկ. Ծղուտիկ. Ծղուտիկ. Ամենայն տեսակ դեղերու եւ հոգեկան սրտերու հիւանդութեանց դիմաց։ — Դր. Ք. Ֆրանգասեան Ամենայն տեսակ դեղերու եւ հոգեկան սրտերու հիւանդութեանց դիմաց։ 1. Մասնաւորապէս եւ բարոյական հիւանդութեանց։ 2. Առանձին գործարանի մասին։ — Դր. Դ. Ամատունի. — Ա. Ֆիլիմոնի խնամք. Զուգաւորեալ. Ծղուտիկ. Ծղուտիկ. Ծղուտիկ. Ամենայն տեսակ դեղերու եւ հոգեկան սրտերու հիւանդութեանց դիմաց։ — Դր. Ք. Ֆրանգասեան Ամենայն տեսակ դեղերու եւ հոգեկան սրտերու հիւանդութեանց դիմաց։ — Դր. Դ. Նազարեանցեան

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴԱՐՈՒԹԵԱՆՑ,
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԻԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ,

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
20 ՍԵՊՏԷՄԲԵՐ 1310
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՑ, ՂԱԼԱԹԻԱ

771

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

"ՓԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ է Լէյնտըն յամէն 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթասուց համար։

618

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն ի՛ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստոյգագրելոց, որք ունիմք լիազօր թղթանութիւն կալագրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Կամուրջի գէմ, Քօմիսիօն խանի անկիւնը։

ԹԻՒ 4711

ԱՄԵՆԷՆ ԱԲՈՐՏԵԼԻ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՊԱՀՈՎ ԳՈՐԾԱԾ

ՍԵՂԵԱԿԵՐՊԻ ՕԴԱՅԱԿԵՐՊԻՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵՍ ԸՆԴԵՌ ՀԱՄԱՐ

Օ Յ Տ Ը ՔՕ Լ Ո Ն Ե Ը
(Պիտակ կապոյտ-ոսկի)
FERD. MULHENS, COLOGNE
Ճանչցուած իբր
ԼԱՒԳՈՅՆ ՄԱՐՔԱՆ
Կը գտնուի հոտեղինաց ամէն վաճառատուններու մէջ։ 844 30—48

ԱՅԷՐԻ ԶԷՐՐԻ ԲԷՔՔՕՐԱԼ

Այէրի Զէրրի բէքքօրալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողաբուկը, բորբորումն հազագի, բորբորումն շնչափողի, շնչարգելութիւնն եւ այլն։

Այս գեղը դրաչալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը դանդաղեցնէ թոքային զգացումները եւ կապուտ հազն եւ յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է որ դիզուպէս կ'ոչնչացնէ ու կը կատարէ։

Այէրի Զէրրի Բէքքօրալն՝ որ այնքան մեծ համբաւ սացած է իրրեւ ամենէն դիզուպանոյ դարմանն զոր գիտութիւնը ի լոյս ընծայեց, նորա կոկորդի եւ թոքային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին եւ միջնորդակ ներգործութեամն է, որով մանգամայն իւր առաքինութեանց չատագովն եւ պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Զէրրի Բէքքօրալն ընտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ ամէն դեղերէ գերազանցն է եւ. համեղ։ Գործածութեան եղանակը շիշերուն հետ կը տրուի։

Կը ծածուի մայրաքաղաքիս մէջ զանազան դեղագործաց քով։ Կեդրոնատեղին է Ս Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ եւ ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 906

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Ց. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ
ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Պոլիս Պագլէ Գաբէ- Ճէլալէդդին Խանի ներքեւ Թիւ- 10

Այս մթերանոցին մէջ, որ երկար ատենէ ի վեր հաստատուած է, կը վաճառուին Զինաստանի և Ճապոնի ամենաընտիր թէյերը։ Այս թէյերը անմահ են իրենց համով, հոտով և գոյնով։ Դիմացը ամէն կերպիւ գոհ պիտի մնան։ Այս ընկերութիւնը Թուրքիոյ ամէն կողմերու մէջ մասնաճիւղեր ունի և չատ դիւրին է՝ ամէն կողմ գտնել։ Ասոնց կեղծերը չինուած ըլլալով, պէտք է ուշադրութիւն ընել վերոյգրեալ կարին։ 803 57—60

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիոյ և Պոլսոյ դէմ կանոնաւորապէս թռչող
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն
Նաւոյնէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմեցէք առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒԼ
477 Մովհանէ Սիրէյ Ֆրանտ

ՌՈԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ
ԱՍԻՈՒԱՆՍ ՔՈՌԲՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է » 35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամէն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ձեղձի կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
726 Պահճէ Գաբու, Մէյտանէքք սոքաք, Ուիթալ խան։

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՐԼԸՐԸՆ)
ԾՈՐԻՒ ՁԿԸՆ ՉՈՒՏ ԻՒՂ
Իբրեւ դեղ որ շատ Ի սպասել
Գասբասեալ ձեռամբ ՍԿՈՏԻ և ԳՕՌԻՆԻ,
ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մարդու մկան համար իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիպոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաձծութիւնը

Թժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարսելի է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն

Ամենայն դեղատան գլխաւոր գեղավաճառաց ի տեղւոյն ծրարով։
Գնիր, Հ. Ի. ՀԱՅԵՐԷ

ՄԵԾ ԳԱՊԹՕՐԱՆ
Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Թէյի, լօգումի, հէլվայի, խավեարի, ըէչէլի, խահվէի, շաքարի, սիկառի, թուղթի և այլ բաղում պիտոյից յատուկ տուփեր նոր՝ գերեցիկ ձեւերով և գոյներով։

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, ատն վերաբերեալ ամէն տեսակ կաղեր, պարտէզի գոյլեր, լուացարաններ, ևն. ևն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած։

Դիւրամատչելի ամենուն։

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։ 719
Պահճէ-Գարու, Բասիմ Բաշա խանի դէմն։

ԱՌԱՋԱՐՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻ

բրէ-Եկ. Ռէլէյ, Կ. Պոլսոյ Օրեսայի դէմ

ԹՈՄԱՍԱՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՊՔԼԻ

Առուտուր	Թռչուն	Առուտուր	Թռչուն	Առուտուր	Թռչուն
Ազգանուն	2000	Ֆլամինկո	1600	Բալերմո	3200
Անձէլը	3000	Կալիէլ	5500	Բանաէր	1700
Աբօլլ	5500	Կիգանտ	2200	Բլաէր	1500
Ակիս	2300	Կոզը	1800	Բոլը	1000
Աբիսագ	5000	Կրօանտ	2200	Գուիգ	2800
Գասանտ	3000	Հիրը	2000	Դիալիթ	4400
Գորտարին	2200	Հիսալիկ	3800	Բիմուլգ	3200
Գրամ	2000	Հիմաւ	7000	Բալը	3000
Զբիֆնալ	8800	Հուտգեր	1200	Բանէ	3500
Կէլբը	2600	Ամակ	5000	Բազարիս	3500
Դալիբաս	2500	Ձիանս	2300	Սալէնս	4000
Դանէ	2100	Քէլաս	2000	Սանգիակ	8200
Գաբ	2000	Քալբիս	4200	Սաբիթ	2000
Գամ	2700	Քօնս	2200	Սիլիս	2000
Զէրակ	5000	Լէս	2000	Սարենս	4300
Դլիս	5500	Լէգանիթ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գալբրաս	8400	Լիվրնս	3000	Թաբրս	1200
Ֆիգ	2500	Մալս	1500	Թալիս	2800
Ֆօսին	2500	Մարինկ	4300	Թարբիս	900
Ֆուբ	4800	Մարգելլ	6500	Ուրգիս	5000
Տրաբ	2100	Միլ	2000	Վալիթուրն	5000
Էսպանամ	2600	Մուրին	3100	Եէս	3600
Էլսաբաս	3000	Նեբ	2000	Ջէսբա	1000
Շէգերիս	3200	Օրլանս	3000	Տիթիանքս	200
Տրաթ	2600	Օթելլ	5000	Ճանգս	200
Թալբոտ	800	Օգբան	4500	Ջեր	140
Ձիս	700	Օգդէ	2000	Մոռքիթ	120
Էմիրէլ Մանարք					8000
Գիրտրդը Մանարք					8000
Լարդրդը Մանարք					8100

Ապրանքներս համար ամէն դիմորդներուն կ'ընծայուին

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻԳՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Մէյէթ
858 Խան, Ղալաթիա

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ	» 6,889,695
Տարեկան հասոյթ	» 16,890,344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն ժիթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

894

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիասոյս խան. 12, 13, 14.

ՔՈՆԵԱՔ ԳՈԹՈՒՆԻ

Ցիշեալ քոնեաքը տարբերուածելով բժշկական վարժարանին մէջ, ապէկ գտնուեցաւ եւ գեղարուեստից արծաթ շքանշան մը տրուեցաւ տիրոջը։ Կայս. պալատան հանրային տարբերուածիչ Գ. Մաքռօ, ընտրել ետք յիշեալ քոնեաքը, նպաստաւոր տեղեկագիր տուաւ։ Գ. Գրահամի, Գ. Դանիի, Մավրոնէնի փաշայ, Տքթ. Խորասանճեան, Զամպարօ փաշայ, Նոյնպէս ընտրելով զայն նպաստաւոր տեղեկագիր տուին։

Կեդրոնատեղին կալանա, Պէօյիւք Խալիլ փաշայ խան Թիւ 6, Ֆինճանճըլար Երրորդ Թալաբիտիի քով։ Վէզնէճիլէր Գ, Սթաւրօ Քիրեաքիտիի դեղարանը, կոսկա Թրամվէյի կայարանն՝ կարապետ Ս. Պէրպէրեան դեղագործ, կամուրջին վրայ Պէյօյլուտէրէի շոգենաւին նաւամատոյցը Սալֆանարի ծխավաճառին քով, Պէշիքթաշ Քիլիսէ մէյտանին զգլխոցի Ալիբսանին քով, Բեքա Թագսիմ 34 Թիւ շարաբաճառ Հաճի Սաբիմի եւ ուրիշ ամէն տեղ։ 392

ՏՐՔ. Ս. ԽՍԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲԱՅԺԻՆ
1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱԲՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշկռուէ լինտրի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, ոչ կոնդ ամէն ամենատատիկ ցաւած ակռաները, ասկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամէն տեսակ բերանի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակէէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ՇԻՐՔԷԹԻ ԹԱՒՏԻՐՆԵՐ

ԻՄՊԻԼԻՏԱՐ ԵՐԹԵԼԻԿՈՂ ՇՈՓԵՆԱՒԵՐ

Իսկիսարէն	Կոմուրջ	Կոմուրջէն	Իսկիսար
— —		— —	
— —		— —	
— —		— —	7 —
— —		— —	7 30
1 15	7	1 45	8 15
2 —	8 10	2 25	9 5
2 30	8 20 Վոսփ.	2 50	9 50
3 —	8 50	3 15 Վոսփ.	10 15
3 30	9 30	3 25	10 30 Ֆէրպ
3 45 Ֆէրպ.	9 45 Ֆէրպ.	3 50	10 40 Գգկ.
4 —	10 25	4 30 Ֆէրպօթ	11 —
4 30	10 55 Գոպ.	4 40	11 30 Ֆէրպ
4 50 Վոսփ.	11 — Գուզկ.	5 20 Վոսփ.	11 30 Գգկ.*
5 30	11 — Ֆէրպ.	5 35	11 50
5 30 Ֆէրպ.	11 20	6 15 Ֆէրպօթ	— —
6 15	12 5	6 25	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիսարէն	Կոմուրջ	Կոմուրջէն	Իսկիսար
— —	—	— —	— —
— —	7 —	— —	6 25
— —	8 10	— —	7 10
1 15	8 20 Վոսփ.	1 40	8 20
2 —	9 —	2 20	9 5
2 30	9 30	2 50	9 45
3 20	9 45 Ֆէրպ.	3 25	10 15
3 45 Ֆէրպօթ	10 15	3 45 Վոսփ.	10 30 Ֆէրպ.
4 —	10 40	4 30 Ֆէրպօթ	10 40
4 30	11 — Ֆէրպ.	4 30	11 30 Ֆէրպ.
5 30 Ֆէրպօթ	11 10	5 — Վոսփ.	11 20
5 15	11 45	5 30	11 50
6 —	12 5	6 15 Ֆէրպօթ	12 10

*Այս կրթեւելութիւնն ուրբաթ, շաբաթ եւ տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԼԷԼԷՄԻ ԵՐԹԵԼԻԿՈՂ ՇՈՓԵՆԱՒԵՐ

3 — Հարէմէն Սալանգազ (բացի Ուր.է)
4 30 » » բացի Ուր.է)
10 40 » » (բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » [ուր. կիր. ժ. 10.45ին
2 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալանգազ [բացի կիր.է]
4 — » » » [բացի Ուր.է]
10 10 » » անտի Սալանգազ [բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալանգազ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին]։

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՄԻ ԵՒ

ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵԻ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵԼԻԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իսկիւտարէն Դապանաշ Սիրբէճի
5 30 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրբէճի
4 45 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
6 15 Սիրբէճիէն Դապանաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրբէճիէն Դանա-Իսկիւտար

Ծան.—Օդը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւը իրենց գոնուած տեղը պիտի մնան։

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւնք

Բշ. 24/5 Օսմանիէ սուրհանգակ, ժամ 2ին ելս միջօրէի։
Գշ. 25,6 Աֆրամանդրիոյ սուրհանգակ, ժամ 3ին ելս միջօրէի. Պիրէանի մասքով։
Հշ. 26,7 Սեվաստոպոլի սուրհանգակ, առաւաւտեան ժամ 10ին։
Դշ. 26/7 Սուրհանգակ գեղի փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ պաքաւոյ, առաւաւտեան ժամը 11ին։
Կշ. 27/8 Օսմանիէ սուրհանգակ, ժամ 2ին ելս միջօրէի։
Ուրբ.—Ցաւէ. 25,6. սրբազարքի օրը Կ. Պոլսոյ գեղի Սուրբոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրէբոլի Պէյբուրք, նաքա, և Իզմ-Սալիա գացող շոգենաւ։ 605

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՑ
Ոչ ոք պէտք եկաւ ուզէ ելնել Լիվերպուլ և Ամերիկա դէպ։

Առուտուր	Թռչուն	Առուտուր	Թռչուն
Ուժգրիա	7718	Գագալիա	4845
Էգիպտիա	7718	Գաթիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Ուբրանիա	7268	Մարաթան	2408
Բաւանիա	5587	Ադրիա	2398
Սէքսանիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալիա	4809	Թարիա	2246
Սիթիա	4557	Բալտիրա	2144
Ալէքսը	2448	Բրիտանիա	899
Քէսար	1876	Մարգգօ	1855
Շերզուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ ֆորմոսա
Thomas C. Joly
Ալիքսանդրիոյ խան, Թիւ 401
932 Ղալաթիա

ՄՈՍ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերպուլ և Մէնչէսթրէն դէպ բանալ ղրկնուած

Առուտուր	Թռչուն	Առուտուր	Թռչուն
Գանդրիա	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէբթիս	3000
Սէսոստրիս	3250	Ռեբա	3000
Թրոս	3250	Լոգիս	800
Մակալլա	3250	Օլիմա	800
Մարիթիս	3250	Սէոիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթալ խան
ՃԷՕՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
847 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ